

Metsästysperusteisen aseluvan hakeminen – Hakijan näkökulma

Teemu Suuronen

09/2021

TIIVISTELMÄ

Teemu Suuronen: Metsästysperusteisen aseluvan hakuprosessi – Hakijan näkökulma

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Heli Jalander & Joni Tonteri

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämä opinnäytetyö käsittelee metsästysperusteella haettavien ja myönnettävien aselupien hakuprosessia hakijan näkökulmasta.

Innoitus tämän työn tekemiseen on lähtenyt liikkeelle erityisesti metsästäjien, mutta myös muiden ase- ja ampumaharrastajien, piireissä jatkuvaa keskustelua herättävästä aiheesta; siitä kuinka vaikea, monimutkainen ja aikaa vievä prosessi aseluvan hakeminen oikein on.

Tutkimuksessa selvitettiin laajasti millaiseksi metsästysperusteisten aselupien hakijat kokevat aselupaprosessin. Onko nykyinen malli hyvä vai onko siinä jotain parannettavaa. Tutkimuksessa myös kartoitettiin luvanhakijoiden mielipiteitä siitä, kuinka lupaprosessia tulisi kehittää, että se olisi sujuvampi ja palvelisi paremmin luvanhakijoita.

Tutkimuksessa selvisi, että vain 25 % luvanhakijoista pitää nykyistä lupaprosessia hyvänä ja peräti 40 % huonona. Suurimpana ongelmana nykyisessä mallissa vastaajat ilmaisivat olevan lupajärjestelmän kankeus niissä tilanteissa, kun henkilö haluaa vaihtaa jo luvallisen aseensa teholtaan ja toimintatavaltaan uuteen vastaavanlaiseen aseeseen. Myös lupaprosessin sähköistäminen ja niin sanottuun asepassi-järjestelyyn siirtyminen nousivat vastaajien toimesta esille.

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena. Tutkimuksen pohjana toimi verkkokysely, johon vastaajat pääsivät anonymieinä vastaamaan. Vastauksia verkkokysely keräsi yhteensä 857 kappaletta.

Sivumäärä: 37 sivua

Tarkastuskuukausi ja vuosi: Syyskuu 2021

Avainsanat: aselupa, metsästysperusteinen aselupa, aselupaprosessi, lupaprosessi, asepassi

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
2 Aseluvista ja hakuprosessista	4
2.1 Käsitteitä	4
2.2 Aseluvan hakuprosessi pähkinänkuoressa.....	4
3 Aiemmat tutkimukset.....	7
4 Menetelmälliset lähtökohdat.....	8
4.1 Tutkimusmenetelmä.....	8
4.2 Kvantitatiivinen tutkimus.....	8
4.3 Tutkimuksen eettisyys.....	10
4.4 Tutkimuksen luotettavuus	11
5 Verkkokyselyn tulokset	14
6 Tulosten yhteenveto.....	31
7 Jatkotutkimukset	33
8 Oma pohdinta	34
LÄHTEET	36

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni käsittelee metsästysperusteisten aselupien hakuprosessia. Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää, että millainen metsästysperusteisen aseluvan hakuprosessi on itse luvanhakijoiden mielestä.

Yleinen mielipide tuntuu aiheeseen olevan hyvinkin negatiivinen. Tämä näkökulma perustuu omaan kokemukseeni siitä, mitä metsästäjien piireissä puhutaan ympäri Suomea. Harvemmin esimerkiksi sosiaalisessa mediassa kuulee positiivista palautetta lupaprosessista vaan yleensä, kun siitä puhutaan, puhutaan siitä kuinka hidas, kömpelö ja monimutkainen koko prosessi on. Haluan selvittää, että onko tämä vain yhden äänekkään ihmisryhmän mielipide vai onko tämä laajempikin käsitys aselupaprosessista ihmisten keskuudessa.

Rajasin opinnäytetyön koskemaan nimenomaan metsästysperusteella haettavia aselupia, koska yleisesti aselupien hakemista käsittelevä tutkimus olisi ollut liian laaja ja hankalasti toteuttava, lisäksi suurin osa Suomessa myönnettävistä aseluvista haetaan metsästysperusteella. Lisäksi oma kokemukseni ja mielenkiintoni aiheeseen tulee juuri metsästysharrastuksen kautta, joten aiheen rajaaminen metsästysperusteisiin aselupiin oli luontaista myös oman mielenkiintoni ja pohjatietojeni kautta.

Lähdin toteuttamaan tutkimusta keräämällä tietoja verkkokyselyllä, jonka loin Webropol kysely- ja raportointi työkalulla. Tutkimuksen kohderyhmänä oli ensisijaisesti metsästäjät, mutta halusin, että kyselyyn voivat halutessaan vastata myös ne henkilöt, jotka eivät itse harrasta metsästystä, mutta joilla voi olla kokemusta ja näkemystä aiheeseen jostain toista kautta.

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö tulisi olla mittava vastaus yhteen kahteen tai kolmeen selkeästi rajattuun tutkimuskysymykseen tai kehittämistehtävään (Hakala 2000, 40). Oma opinnäytetyöni on ehkä helpompi rajata kehittämistehtävään kuin muutamaan selkeään tutkimuskysymykseen. Työni tarkoitus ei kuitenkaan ole kehittää ja muuttaa koko metsästysperusteisen aselupien hakuprosessia, koska siihen tämä yksi työ ei riitä.

Tutkimuksen tarkoituksesta on kirjoittanut Sirkka Hirsjärvi ym. (2009, 138), joka toteaa, että normaalisti tutkimuksen tarkoituksen voi luokitella neljän pääpiirteen perusteella. Näiden pääpiirteiden mukaan tutkimus voi olla kartoittava, selittävä, kuvaileva tai ennustava. Tämän luokituksen mukaan pidän omaa tutkimustani kartoittavana tutkimuksena.

Tavoitteeni ja kehittämistehtäväni tällä työllä on kartoittaa tavallisten luvanhakijoiden mielipiteitä, kehittämisehdotuksia ja kokemuksia lupaprosessista sen koko mittakaavassa. Jos aselupaprosessia

tulevaisuudessa halutaan kehittää sekä poliisin, että hakijoiden kannalta jouhevammaksi ja toimivammaksi, tulee ensiksi tietää, että mikä nykyisessä mallissa toimii ja mikä ei. Siihen toivon oman työni tuovan vastauksia juuri luvanhakijoiden näkökulmasta.

2 ASELUVISTA JA HAKUPROSESSISTA

2.1 Käsitteitä

Seuraavaksi avaan muutamia käsitteitä, jotka ovat opinnäytetyöni kannalta oleellisia.

Aselupa: Aselupa on ampuma-aseen, tehokkaan ilma-aseen tai aseiden osan hallussa pitämiseen oikeuttava lupa. Aselupaan voidaan liittää hankkimislupa tai aseiden valmistamiseen tai muuttamiseen oikeuttava lupa. Aselupa on voimassa toistaiseksi, ellei erityistä tarvetta ole myöntää lupaa määräajaksi. Tällaisia tapauksia ovat esimerkiksi erä-aseiksi määriteltävien aseiden luvat. (Ampuma-aselaki 5:42 §.)

Hankkimis- / valmistusoikeus: Aselupaan liitettävä hankkimis- tai valmistusoikeus annetaan enintään vuodeksi. Erityisistä syistä lupa voidaan myöntää enintään kahdeksi vuodeksi. (Ampuma-aselaki 5:42a §.)

Ampuma-ase: Ampuma-aseella tarkoitetaan välinettä, jolla voidaan ruutikaasunpaineen, nallimasan räjähdyspaineen tai muun räjähdyspaineen avulla ampua luoteja, hauleja tai muita ammuksia tai lamaannuttavia aineita. (Ampuma-aselaki 1:2 §.)

Erä-ase: Erä-aseella tarkoitetaan erityisen vaarallista ampuma-asetta, joka voi olla esimerkiksi sinko, takaaladattava tykki tai muu vastaava ampuma-ase tai ohjus- tai raketinheitinjärjestelmä. Yleisimpiä erä-aseita ovat kuitenkin itselataavat sarjatuliaseet, kuten pistoolit ja kiväärit, joissa lippaaseen mahtuu enemmän kuin 10 patruunaa. (Ampuma-aselaki 1:9 §.)

Metsästysperusteinen aselupa: Metsästysperusteinen aselupa tarkoittaa aselupaa, jota on haettu metsästysperusteella. Metsästysperuste on yksi hyväksytyistä käyttötarkoituksista aseluvan hakemiselle. Metsästysperusteista aselupaa hakiessa henkilöllä tulee olla voimassa oleva metsästäjä-tutkinto ja kuluvan metsästysvuoden riistanhoitomaksu maksettuna. Lisäksi hakijan tulee antaa lisäselvitykset missä ja minkälaista riistaa hän aikoo kyseisellä aseella metsästä. Aseluvalla hankittavan aseiden tulee soveltua kyseisen riistan metsästyksen. (Ampuma-aselaki 5:43 § 1.mom.)

2.2 Aseluvan hakuprosessi pähkinänkuoressa

Seuraavaksi avaan nykymallisen aseluvan hakuprosessin pääpiirteittäin. Käytän esimerkissä metsästysperusteella haettavaa aselupaa, koska opinnäytetyöni käsittelee aihetta samasta näkökulmasta.

Henkilö X on innostunut aloittamaan metsästysharrastuksen. Hän on suorittanut keväällä metsästäjä-tutkinnon ja näin ollen saanut metsästyskortin maksettuaan riistanhoitomaksun. X haluaisi lähteä tulevana syksynä metsästämään kanalintuja valtion maille Lappiin, mutta häneltä puuttuu vielä metsästykseseen soveltuva ampuma-ase.

Herra X tietää metsästäjä-tutkinnon käytyään, että aseeseen hankkiakseen hänen tulee hakea siihen lupa poliisilaitokselta. Niinpä herra X varaa poliisin nettisivuilta itselleen ajan poliisin lupapalveluihin aseluvan hakemista varten. Samalla hän tulostaa valmiit lisäselvityspohjat, jotka tulee täyttää haettaessa metsästysperusteista aselupaa. Aikaa lupapalveluihin ei tarvitse pakosti varata internetistä, vaan lupapalveluihin voi mennä myös jonottamaan vuoroa vuoronumerolla.

Kun herra X:n varaama aika koittaa, hän lähtee poliisiasemalle mukanaan todistus maksetusta riistanhoitomaksusta, sotilaspassi sekä perustelulomakkeet, jotka hän on jo etukäteen täyttänyt. Niiden täyttämässä tuki auttaa myös lupapalvelun henkilökunta, jos niitä ei itse osaa täyttää. Herra X jättää lupahakemuksen lupapalveluihin ja maksaa aseluvan hinnan 90 euroa. Sen jälkeen hän jää odottamaan yhteydenottoa poliisilta.

Koska kyseessä on herra X:n ensimmäinen aselupa, niin poliisilaitokselta otetaan häneen yhteyttä haastattelun sopimiseksi. Poliisimies haastattelee herra X:n saadakseen lisäselvitystä aseluvan myöntämistä varten. Aselupaa varten järjestetään poliisin pitämä haastattelu aina haettaessa ensimmäistä aselupaa tai, jos edellisestä haetusta aseluvasta on yli kymmenen vuotta aikaa. Ensimmäistä käsiaseilupaa hakeva henkilö haastatellaan aina vaikka viimeisimmästä haetusta aseluvasta olisi alle kymmenen vuotta aikaa.

Kun herra X on käynyt poliisin haastattelussa aselupaa varten, jää hän odottamaan lupapäätöstä. Jos hänen esittämänsä todistukset ja perustelut ovat kunnossa, tulee postissa paperinen aselupa neljänä kappaleena, mikä oikeuttaa hankkimaan kyseisen luvassa määritellyn aseeseen. Herra X:n tapauksessa siis esimerkiksi 12 kaliiperisen kertatuli haulikon. Hankintalupa on voimassa vuoden sen myöntämisestä.

Kun herra X on löytänyt mieleisensä aseeseen, menee hän myyjän luokse ja täyttää postissa saamansa hankkimisluvat. Jos myyjänä on ollut aseliike, toimittaa liike poliisille toimitettavat kappaleet hankintaluvista poliisille, mutta jos myyjä on ollut yksityishenkilö, tulee herra X:n toimittaa kaikki tarvittavat kappaleet hankintaluvista poliisille.

Ostopäivästä herra X:llä on kolmekymmentä vuorokautta aikaa käydä esittämässä ostamansa ase poliisilaitoksella, jossa poliisi tarkastaa, että se täyttää hankkimisluvan ehdot ja kirjaa sen tiedot sähköiseen järjestelmään. Sen jälkeen herra X saa postitse muovisen aseluvan, siihen asti aseluvan virkaa tekee alkuperäinen paperinen hankintaluvan kappale.

3 AIEMMAT TUTKIMUKSET

Aiempaa tutkimusmateriaali suoraan tästä aiheesta, eli lupaprosessista, en löytänyt. Muutenkin tutkimuksia, jotka liittyvät aselupiin tai niiden hakemiseen, ei ole paljon tehty. Löysin kuitenkin muutamia aiempia tutkimuksia, jotka ovat aihepiiriltään läheltä minun opinnäytetyötäni.

Jari Hartikainen on tehnyt Tampereen yliopiston Turvallisuushallinnon maisteriohjelmassa Pro Gradututkielman ”Kansalaisen yhdenvertaisuuden toteutuminen Poliisin ampuma-aseprosesseissa”. Tämä Hartikaisen Pro Gradututkielma nostaa tarkasteluun yhdenvertaisen kohtelun ampuma-aseprosesseissa riippumatta siitä kuka aselupa on hakemassa ja mistä sitä haetaan. Sama teema nousi esille oman tutkimukseni aikana, vastaajien mielestä aselupien myöntämisperusteet eivät ole yhtäläiset joka puolella Suomea, vaan niissä on aluekohtaisia eroja.

Toinen tutkimus on Jonne Hämäläisen opinnäytetyö Poliisiammattikorkeakoululle aiheena ”Aselupahaastattelu ja sen toteutuminen Jyväskylän lupavalvontayksikössä”. Hämäläinen käsittelee työssään aselupahaastattelua tarkemmin ja perkaa sen toteutusta Jyväskylän poliisiasemalla. Omassa työssäni haastattelun tarpeellisuus jakoi vastaajia kahtia. Osa oli selkeästi sitä mieltä, että haastattelu ei ole millään muotoa tarpeellinen, kun taas osa oli sitä mieltä, että kaikki luvanhakijat tulisi haastatella tai että nykyinen malli haastattelujen suhteen on hyvä.

Riikka Ryökäksen Helsingin yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan Pro Gradututkielma on kolmas tutkimus, jonka löysin aselupa-asioista. Ryökäksen Pro Gradututkielma ”Selvittämisvelvollisuus aselupaharkinnassa erityisesti terveystietojen osalta” ei suoraan liity oman tutkimukseni aihepiiriin, mutta käsittelee kuitenkin aselupaprosessia lupaharkinnan näkökulmasta.

Neljäs tutkimus, jonka löysin aiheeseeni liittyen, on Severi Saarisen Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö ”Onko aselupashoppailu todellista?”. Työssään Saarinen on tutkinut, kuinka kotipaikkasidonnaisuuden poistaminen aselupien hakemuksissa on vaikuttanut aselupien hakemiseen Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen alueella. Tämä tutkimus on tarkasteltu myös metsästysperusteisten aselupien kannalta, mikä on sama näkökulma, kuin omassa opinnäytetyössäni.

Viidentenä tutkimuksen aiheesta löysin vielä Hannes Vauhkonen Lapin yliopistolle tekemän Pro Gradututkielman ”Luonnollisen henkilön ampuma-aseluvat ja lupaviranomaisen harkintavalta”. Tämä tutkielma on myös oman tutkimukseni kannalta kiinnostava, vaikka se ei suoraan lupaprosessiin liitykään. Vauhkonen on Pro Gradututkielmassaan tutkinut minkälainen on luonnollisen henkilön aselupia sääntelevän aselupalainsäädännön nykytila. Vauhkonen lisäksi analysoi tutkimuksessaan minkä luonteiseksi mainittuja säännöksiä soveltavan lupaviranomaisen harkintavalta todellisuudessa muodostuu.

4 MENETELMÄLLISET LÄHTÖKOHDAT

4.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmien avulla tutkija analysoi aineistoaan vastausten saamiseksi kysymyksiinsä. Tutkimusmenetelmät muodostavat yhdessä todella laajan kokonaisuuden, jota kukaan ei voi erikseen kokonaan hallita. On kuitenkin tärkeää saada yleiskuva tutkimusmenetelmistä ja niiden käyttötarkoituksista. (Harisalo ym. 2006, 29.)

Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmäksi valikoitui hyvin nopeasti kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, koska tarkoitukseni oli selvittää mitä mieltä tutkimukseni kohderyhmä on tutkittavasta aiheesta. Selvittääkseni sen tarvitsin mahdollisimman laajan otannan tutkimusryhmäni mielipiteistä ja siihen kvantitatiivisen tutkimuksen tiedonkeruumenetelmät soveltuivat parhaiten. Koska tutkimuksellani oli selkeä kohderyhmä ja selkeä koejärjestelyjen ja aineiston keruun suunnitelmat heti alusta asti, oli tutkimusmenetelmäksi helppo valita kvantitatiivinen tutkimus (Hirsijärvi ym. 2009, 140).

4.2 Kvantitatiivinen tutkimus

Kvantitatiivinen tutkimus eli määrällinen tutkimus on tutkimusmenetelmä, joka edellyttää ilmiön tuntemista ja sitä, mitkä tekijät vaikuttavat ilmiöön. Kvantitatiivinen tutkimus on pitkälti tekijöiden eli muuttujien mittaamista, niiden välisten suhteiden vuorovaikutusten laskemista ja tekijöiden esiintymisen määrällistä laskemista. (Kananen 2011, 12.)

Kvantitatiivista tutkimusta käytetään silloin, kun määritellään muuttujia, jotka ovat mitattavia, testattavia tai muulla tavoin numeerisessa muodossa ilmaistavia (Anttila 2000, 176). Useimmiten kvantitatiivisessa tutkimuksessa käytetään tiedonkeruumenetelmänä kyselylomaketta. Yksinkertaisimmillaan kvantitatiivisessa tutkimuksessa kerätään pieneltä joukolta tiettyyn kohderyhmään kuuluvilta henkilöiltä tutkimustietoa kyselylomakkeen avulla. (Kananen 2011, 12, 17.)

Tutkimusmenetelmänä kvantitatiivinen tutkimus on varsin jäykkä, eikä siinä ole enää tutkimuksen aloittamisen jälkeen paljon joustovaraa. Parhaimmillaan tämä jäämäkkyys auttaa tutkimusta eteneämään määrätietoisesti ja selkeästi alusta loppuun, mutta riskinä on se, että tutkimus epäonnistuu, jos tutkimusasetelma on huono. (Kananen 2011, 17.) Kvantitatiivinen tutkimus perustuu positivismiin eli siinä korostuu tiedon perustelu, luotettavuus, objektiivisuus ja yksiselitteisyys. Tavoitteena on siis tuottaa tutkimuksella tietoa, joka on mahdollisimman perusteltua, luotettavaa ja yleistettävää. (Eml, 18.)

Kvantitatiivinen tutkimus tunnetaan myös monilla muilla nimillä. Niitä ovat esimerkiksi hypoteettis-deduktiivinen, eksperimentaalinen ja positivistinen tutkimus. Kvantitatiivinen tutkimus on saanut alkunsa luonnontieteistä, mutta nykyään sitä käytetään paljon myös sosiaali- ja yhteiskuntatieteissä. Näillä tieteenaloilla monet tutkimusmenetelmät ovatkin hyvin samantapaisia. (Hirsjärvi ym. 2009, 139.)

Koska tutkimukseni toteutettiin kyselytutkimuksena, käsittelen seuraavaksi tarkemmin kyselytutkimusta ja sen toteutusta.

Kyselytutkimus on perinteinen muuttujien välisiä suhteita tarkasteleva menetelmä. Kyselytutkimus yksi laajimmin levinnyt tutkimusmuoto hankkii sellaista tutkimusaineistoa, joka kuvaa laajojen joukkojen käsityksiä, mielipiteitä ja asenteita. Normaalisti sillä tuotetaan jakautumatonta tietoa siitä, millä tavalla eri taustatekijöiden perusteella jakautuneet ryhmät reagoivat kulloinkin esitettyyn asiaan. Yksinkertaistettuna se tarkoittaa sitä, että minkälaisen vastausfrekvenssin kukin muuttuja saa. (Anttila 2000, 237.)

Normaalisti kysely tapahtuu aina jokaista tarkoitusta varten luodun kyselylomakkeen avulla. Kyselylomake sisältää tietyn määrän kysymyksiä. Kysymysten määrä on riippuvainen kohderyhmästä. Kysymysten määrään vaikuttaa kohderyhmän asiantuntijuus, koulutus, motivaatio vastaamiseen jne. Kyselyt perustuvat lähes aina otokseen eli koko kohderyhmä ei vastaa kyselyyn, ellei se ole niin pieni, että se voidaan kokonaan luotettavasti tavoittaa ja saada vastaamaan kyselyyn. Kyselytutkimuksen perusoletus on se, että kyselyyn vastanneet henkilöt vastaavat rehellisesti ja että vastaukset saadaan koottua luotettavasti ja täsmällisesti. (Eml, 238.) Kyselytutkimusten tulosten yleistäminen on mahdollista, jos vastaajajoukko on ikään kuin pienoismalli koko kohderyhmästä. Tällöinkin tulee ottaa huomioon mahdollinen virhemarginaali, jota voidaan testata testausmenetelmällä. (Karjalainen 2010, 11.)

Kyselylomakkeen luomisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota lomakkeen ulkonäköön ja aseteluun, koska sillä on suuri merkitys siihen, kuinka vastaajat innostuvat vastaamaan kyselyyn. Huonosti suunniteltu ja sekava lomake ei innosta vastaajia, vaan vastaaminen saattaa jäädä kesken ja tällöin lomakkeella ei saada kerättyä sitä tietoa, jota sillä pyritään keräämään (Kananen ym. 2000, 45.)

Kyselytutkimuksen peruseriaatteita ovat systemaattisuus, edustavuus, objektiivisuus ja määrällisyys.

Systemaattisuus: Kysely on huolellisesti suunniteltu ja toteutettu menetelmä niin, että tutkittava menetelmä on sisällöltään riittävän kattava.

Edustavuus: Kysely kattaa koko tutkimuksen aihepiirin populaation, joka mahdollistaa sen sisältävän kaikki mahdolliset tapausmuodot tai, että otos on valittu tieteellistä edustettavuutta silmällä pitäen.

Objektiivisuus: Kyselyn avulla saatu data eli vastaukset kootaan mahdollisimman hyvin ja tarkasti siten, että ne kestävät tarkastelun.

Määrällisyys: Kyselyllä hankittu data on sellaista, joka voidaan esittää numeromuodossa.

(Isaac ja Michael 1987, viitattu teoksessa Anttila 2000, 238).

Aloittaessa kyselytutkimuksen tekoa tulee alkutoimiin keskittyä ja panostaa huolella. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa kyselylomake on tiedonkeruuväline, jolla aineisto tutkimusta varten kerätään. Siksi kyselylomakkeen tekemiseen tulee panostaa kunnolla. Tulee muistaa, että lomakkeella saadaan kerättyä juuri ne tiedot mitä on kysytty. Kun kyselylomake on kerran lähetetty, ei sitä voi enää muokata. Siksi ennen kyselylomakkeen lähettämistä kohderyhmälle, tulee varmistua siitä, että kaikki tarvittavat kysymykset on asetettu lomakkeelle. Lomakkeelle ei tule esittää turhia ja tutkimuksen kannalta epärelevanttejä kysymyksiä, koska niistä ei hyödytä ja ne vain pidentävät kyselyä. Kyselyn tulee olla mahdollisimman lyhyt ja sen tulee keskittyä tutkimuksen kannalta oleellisiin asioihin. (Kananen ym. 2011, 46, 49.) Kyselylomakkeen laatiminen on jatkuva ja pitkäkestoinen prosessi, jonka aikana lomaketta muokataan toistuvasti ja niin kauan, että siitä ei enää mitään korjattavaa löydy (Holopainen & Pulkkinen 2003, 40). Sen jälkeen se on valmis lähetettäväksi lopullisessa muodossaan.

Omassa verkkokyselyssäni onnistuin hyvin pysymään tässä ohjeessa, jossa tutkimuksen kannalta epäoleellisia kysymyksiä ei tule esittää. Kaikki kyselyssäni olleet kysymykset palvelivat tutkimusta, joko sen luotettavuuden arvioinnin kannalta tai hankki aineistoa, jonka perusteella pystyin tekemään johtopäätöksiä.

4.3 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksen eettisiin kysymyksiin eli sen tietosuojaan on aina pyrittävä kiinnittämään huomiota (Anttila 2000, 420).

Tutkimustyötä koskee eettisestä näkökulmasta kaksi käsitettä, jotka ovat luottamuksellisuus ja anonymitteetti. Tutkimuksissa tietoja kootaan monella eri tavalla. Kyselymenetelmiä ovat esimerkiksi kyselyt ja haastattelut. Riippuen tutkimusmenetelmästä tutkijan tulee aina tapauskohtaisesti miettiä millaisia eettisiä ongelmia mikäkin tutkimusmenetelmä tuo tullessaan. (Anttila 2000, 421.)

Jokaisella tutkimukseen osallistuvalla henkilöllä tulee olla oikeus päättää itse osallistuuko hän tutkimukseen vai ei. Lisäksi hänellä tulee olla ennen tutkimusta riittävät tiedot siitä, mitä varten tutkimus tehdään ja mihin tutkimuksen tuloksia käytetään. Tutkimukseen osallistujalla tulee olla myös oikeus keskeyttää osallistumisensa tutkimukseen milloin tahansa. (Eml.) Vastaamisen kyselyihin ja haastatteluihin tulee olla täysin vapaaehtoista. Ketään ei saa millään muotoa pakottaa osallistumaan tutkimukseen, mutta suostuttelu on sallittua eettisestä näkökulmasta. (Koivula ym. 2002, 52.)

Omassa tutkimuksessani eettiset kysymykset pohjautuvat kyselytutkimukseeni. Suurimpina siinä nousevat pintaan kyselyn anonymiteetti ja riittävä tietoperusta vastaajalle siitä, mitä varten kysely tehdään ja mitä häneltä vastaajana odotetaan.

Pidän tutkimustani eettisestä näkökulmasta hyvin onnistuneena. Verkkokyselyssä ei vastaajilta kerätty mitään muita henkilökohtaisia tietoja, kuin sukupuoli ja ikä, joka oli myös haarukoitu useamman vuoden liukumalla. Näillä tiedoilla ei ketään kyselyyn vastannutta pystytä tarkasti profiloimaan. Lisäksi kyselytutkimuksen piirteenä voidaan pitää sen suomaan tieto- ja intimitteettisuojaaja (Anttila 2000, 238).

Kyselyn alussa kävin myös läpi, mitä varten kysely tehdään ja mihin sen vastauksia käytetään. Lisäksi kysely pystyi keskeyttämään missä vaiheessa tahansa. Näin ollen jokaisella kyselyyn vastanneella oli tiedot mihin ja miksi he ovat vastaamassa. Jokainen vastaaja vastasi siihen myös täysin omasta vapaasta tahdostaan.

4.4 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimusten luotettavuutta tarkastellaan yleisesti kahden eri pääkäsitteen kautta. Ne ovat reliabiliteetti ja validiteetti. Validiteetista puhutaan, kun arvioidaan tutkimuksen yleistä luotettavuutta ja pätevyyttä. Silloin voidaan myös puhua, että tutkimusaineisto tai itse tutkimus ja sen tulokset ovat valideja, eli luotettavia. Reliabiliteetista puhutaan, kun arvioidaan sitä, kuinka pysyvä tutkimus on. Eli käytännössä se tarkoittaa sitä, että arvioidaan tutkimuksen toistettavuutta, eli saadaanko samanlaisella tutkimuksella samalaiset tulokset, jos se suoritettaisiin uudestaan. (Anttila 2000, 400.)

Kolmantena kriteerinä voidaan tarkastella mittauksen tarkkuutta. Kyseessä ei ole itseisarvo, vaan mittauksen tarkkuus on ratkaistava aina tutkimuksen tavoitteista käsin. Se minkälaisella tarkkuustasolla milloinkin toimitaan, riippuu tutkimuksesta ja sen tavoitteiksi asetetuista tulokuvista. (Eml.)

Validius tarkoittaa tutkimuksen kykyä mitata juuri sitä, mitä sen on tarkoituskin mitata. Yksinkertaistettuna validius on yhtä kuin tutkimuksen luotettavuus. Tutkimuksen mittarit ja menetelmät eivät aina vastaa kuitenkaan sitä, mitä tutkimus tuottaa. Otetaan esimerkkinä kyselytutkimus, jossa tutkimuksen tekijä on esittänyt kysymyksen, mutta kyselyyn vastanneet ovat käsittäneet kysymyksen väärin ja vastanneet siihen silloin eri tavalla kuin tutkimuksen tekijä on etukäteen ajatellut. Jos tutkija tästä huolimatta käsittelee vastauksia alkuperäisen ajattelumallinsa mukaisesti, ei saatuja tuloksia voida pitää luotettavina ja paikkaansa pitävinä eli valideina. (Hirsjärvi ym. 2009, 231–232.)

Tutkimuksen validiteetin laskeminen on periaatteessa yksinkertaista. Siinä tulee verrata saatua tulosta todelliseen tietoon mitattavasta asiasta. Jos operationaalinen määritelmä ja teoreettinen määritelmä ovat yhtäpitävät, voidaan validiteettia pitää täydellisenä. Sitä arvioidessa tulee kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, kuinka hyvin tutkimusmenetelmä ja siinä käytetyt mittarit vastaavat tutkittavaa ilmiötä. (Anttila 2000, 402.)

Tutkimuksen validiteettia voidaan tarkastella useasta eri näkökulmasta, riippuen tutkimusotteen ja -aiheen mukaan. Näitä eri näkökulmia ovat looginen validiteetti, sisäinen validiteetti, ulkoinen validiteetti, sisältövaliditeetti, käsitevaliditeetti, ennustevaliditeetti, korrelatiivinen validiteetti, konvergenssi-validiteetti, erotteluvaliditeetti, rakennevaliditeetti ja kontekstivaliditeetti. (Eml, 403–405.)

Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimuksella saatujen tulosten pysyvyyttä. Eli tulokset pysyisivät samoina, riippumatta siitä montako kertaa tutkimus toistettaisiin. Saadut tulokset eivät siis johdu sattumasta. Reliabiliteetti ei kuitenkaan takaa validiteettia. Vaikka reliabiliteetin mittari olisi korkea, eli tulokset olisivat samat jokaisella mittauskerralla, ei se vielä takaa, että tutkimus on validi, koska mittari itsessään voi olla väärä. (Kananen 2011, 118.)

Reliabiliteetti voidaan todeta monella eri tavalla, mutta yksinkertaisimmillaan se kyetään toteamaan varsin helposti. Esimerkiksi jos kaksi erillistä arvioijaa päätyvät omilla tahoillaan samanlaiseen lopputulokseen, voidaan tutkimusta pitää reliabelina. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.)

Reliabiliteetista voidaan itsestään erottaa kaksi eri osatekijää, joita tarkastelemalla reliabiliteettia voidaan arvioida. Ne ovat stabiliteetti ja konsistenssi. Stabiliteetti tarkoittaa sitä, kuinka pysyvä ilmiö on. Eli käytännössä se tarkoittaa sitä, että mittari on validi ja sen reliabiliteetti on korkea, mutta ajan myötä se voi muuttua. Stabiliteetti siis mittaa mittarin pysyvyyttä ajan mukana. Stabiliteettia voi nostaa toistamalla mittauksia ajallisesti peräkkäin. (Kananen 2011, 119.)

Konsistenssi puolestaan tarkoittaa mittarin yhtäläisyyttä. Eli jos samaa ilmiötä mitataan kahdella eri mittarilla, tulee tulosten olla toisiaan vastaavat, jotta mittarin konsistenssi on vahva. Konsistenssia voidaan mitata sekä käänteisillä mittareilla että vastaavilla mittareilla. Reliabiliteetti on korkea, kun sen stabiliteetti ja konsistenssi ovat vahvat. (Eml, 120.)

Vaikka tutkimuksissa tulee lähtökohtaisesti aina pyrkiä korkeaan reliabiliteettiin, ei alhainen reliabiliteetti välttämättä ole tutkimuksen kannalta tuhoisa asia, eikä tutkimus sen takia ole arvoton. Alhainen reliabiliteetti voi johtua monesta eri syystä. Siihen voi vaikuttaa esimerkiksi satunnaisvirheet, jotka voivat johtua useasta eri syystä, kuten tietokoneen häiriöstä kyselytuloksien tallentamisessa tai kyseilytutkimuksen vastaajan väärinymmärryksestä. (Anttila 2000, 406.)

Omaa tutkimustani pidän varsin luotettavana sekä sen validiteettisuuden että reliabiliteetin kannalta. Tutkimukseni validiteettia lisää se, että sain kerättyä vastauksi laajalta joukolta kohderyhmää. Vastajien joukko oli lisäksi monipuolinen niin, että mahdolliset iän, sukupuolen tai asuinpaikkakunnan vaikutukset eivät pääse liikaa korostumaan tuloksia analysoidessa.

Erityisen tyytyväinen olen siitä, että kyselyyn vastanneista henkilöistä 88,7 % oli miehiä ja 11,1 % naisia. Tämä sen takia, koska metsästäjistä 88,8 % on miehiä ja 11,2 % naisia. Tämä tarkoittaa, että kohderyhmän ja kyselyyn vastanneiden henkilöiden sukupuolijakauma on lähes tismalleen sama. Tämä lisää tutkimuksen luotettavuutta, koska tulokset ovat nyt samassa suhteessa kohderyhmään, eikä tulokset vääristy mahdollisista sukupuoleen liittyvistä asenteista tai mielipiteistä.

Kyselyn vastauksien perusteella voidaan myös todeta, että kysely ei kohdistu pelkästään tiettyyn alueeseen, vaan kyselyyn vastasi henkilöitä ympäri Suomea. Tämä parantaa omalta osaltaan tutkimuksen luotettavuutta, koska valtakunnallisesti kokemukset ja mielipiteet voivat vaihdella isostikin. Jos kyselyyn olisi vastannut vain tietyllä alueella asuvia henkilöitä, olisi se voinut vääristää tutkimustulosta. Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma on myös tasainen, joten kyselyn voidaan todeta tavoitteen niin nuoret kuin vanhatkin henkilöt, mikä parantaa tutkimuksen luotettavuutta.

Vaikka kyselyyn vastanneiden henkilöiden määrä suhteessa koko kohderyhmään onkin vähäinen, vain noin 0,3 %, niin pidän kyselyn vastauksia ja tutkimukseni lopputulosta luotettavana. Kyselyni käsittelee aselupaprosessia laajasti ja useammasta eri näkökulmasta, joihin kyselyyn vastanneet henkilöt pystyivät ottamaan kantaa. Koska vastaukset kysymyksiin noudattivat hyvin samaa kaavaa ja avointen kysymyksien vastauksista nousi jatkuvasti esille samoja teemoja, voidaan olettaa, että nämä samat asiat ovat suuremman joukon mielipiteitä, kuin vain kyselyyn vastanneiden henkilöiden.

Tutkimuksen reliabiliteettia pidän myös vahvana, koska tulosten vastaukset olivat hyvin samansuuntaiset eikä vastauksista käynyt ilmi, että vastaajat olisivat ymmärtäneet kysymyksiäni väärin. Uskon, että toistettaessa tutkimus antaisi vastaavanlaiset tulokset. Suurin asia tutkimukseni reliabiliteettia arvioidessa on sen stabiliteetti, joka voi muuttua riippuen itse lupaprosessin kehityksestä ajan kuluessa. Tämä tulee ottaa huomioon mahdollisissa jatkotutkimuksissa.

5 VERKKOKYSELYN TULOKSET

Seuraavaksi käsittelen opinnäytetyöni verkkokyselyn tulokset. Puran jokaisen vastuksen yksitellen, jotta muodostuu mahdollisimman selkeä ja tarkka kuva kyselyn kysymyksistä ja vastauksista. Tämä auttaa jatkossa tulosten analysointia ja johtopäätösten tekemistä.

Kyselyssä oli neljä erilaista vastaustapaa. Yksi vastustapa oli valintakysymykset. Näissä vastaaja pystyi valitsemaan vain yhden tarjolla olevista vastausvaihtoehdoista. Yleensä tällaisia kysymyksiä ovat yksiselitteiset kysymykset kuten ikä, sukupuoli tai kyllä-ei –kysymykset. Toisena vastaustapana oli monivalintakysymykset. Näissä kysymyksissä vastaaja pystyi valitsemaan yhden tai useamman valmiiksi annetun vaihtoehdon omaksi vastaukseksi. Kyselyssä tällainen monivalintakysymys oli esimerkiksi kysymys numero kuusi, jossa kysyttiin, että minkälaiselle asetyypille vastaaja oli hakenut aselupaa.

Kolmas vastaustapa oli NPS-mittari. Tässä vastausvaihtoehdossa vastaaja valitsi omia kokemuksiinsa parhaiten kuvaavan tunteen suhteessa esitettyyn väitteeseen. Vastausasteikko NPS-mittarissa on välillä 0–10. NPS-menetelmällä pyritään selvittämään esimerkiksi yritysten asiakkaiden kokemuksia, siitä kuinka mielellään he suosittelisivat yritysten palveluita toisille ihmisille. NPS-menetelmä jakaa vastausten perusteella vastaajat joko suosittelijoiksi, passiivisiksi tai arvostelijoiksi. Suositelijat ovat antaneet vastaukseksi 9–10, passiiviset 7–8 ja arvostelijat 0–6. Lopullinen NPS-luku tulee laskettaessa arvostelijoiden ja suosittelijoiden välinen suhde, jolloin luku asettuu välille -100–100. -100 tarkoittaa, että vastauksissa ei ole ollut yhtään suosittelijaa ja luku 100 puolestaan, että vastauksissa ei ole ollut yhtään arvostelijaa. (Trustmary, luettu 31.7.2021.)

Neljäs vastaustapa kyselyssä oli avoimet kysymykset. Avoimiin kysymyksiin vastaaja pääsee antamaan tyhjän tekstikenttään oman kirjallisen vastauksensa. Nämä kysymykset eivät olleet kyselyssä pakollisia, koska en halunnut, että vastaajaa pakotetaan vastaamaan kirjallisesti, jos hänellä ei ollut selkeää kantaa tai mielipidettä asiaan. Avoimien kysymysten lisäksi kyselyssä oli muutama kysymys, joissa vastaajat pystyivät valinta- ja monivalintakysymysten lisäksi vastaamaan esimerkiksi ”muu, mikä?” -kysymykseen ja tällöin kirjoittamaan tekstikenttään oman vastauksensa.

Kysely oli rakennettu niin, että alussa jokaiselta vastaajalta selvitettiin perustietoja, jotka ovat tutkimuksen ja tulosten analysoinnin kannalta oleellisia. Nämä olivat ikä, sukupuoli ja se, että harrastaako vastaaja metsästystä ja onko hän hakenut aselupaa metsästysperusteella. Kysely oli kaikille vastaajille sama lukuun ottamatta sitä, jos vastaaja vastasi, että hän ei ole hakenut metsästysperusteista aselupaa. Tällöin kysymykset numero viisi ja kuusi jäivät häneltä välistä.

Metsästysharrastusta ei asetettu pakolliseksi kriteeriksi kyselyyn vastaamiselle, koska halusin, että jokainen henkilö voi vastata kyselyyn riippumatta siitä harrastaako hän metsästystä vai ei. Luonnollisesti kohderyhmäni kuitenkin oli metsästäjät ja näin ollen suurin osa vastaajista ilmoittikin harrastavansa metsästystä.

Käyn läpi kyselyn kysymykset ja niiden vastaukset yksitellen omissa osioissaan. Jokainen kysymys on lihavoitu sillä kysymyksellä, millä se oli myös kyselylomakkeessa. Käyn kysymykset läpi siinä järjestyksessä, jossa ne olivat myös itse kyselyssä.

Sukupuoli

Kyselyyn vastattiin yhteensä 857 kertaa. Kyselyyn vastanneista 88,7 % eli 760 henkilöä ilmoitti olevansa miehiä. Vastaajista 11,1 % eli yhteensä 95 oli naisia. Muun sukupuolisia vastaajista oli 0,2 % eli yhteensä kaksi henkilöä.

Vuonna 2020 riistanhoitomaksun maksoi 310 074 henkilöä ja naisia siitä joukosta oli 27 746 (Luke, luettu 31.7.2021). Tämä tarkoittaa, että naisten määrä metsästäjistä on noin 11,2 %. Kun verrataan kyselyyn vastanneiden henkilöiden ilmoittamia sukupuolitietoja ja riistakeskuksen ilmoittamia vuoden 2020 tietoja metsästäjien lukumäärästä ja sukupuolijakaumasta, voidaan todeta, että kyselyn on onnistunut erinomaisesti tavoittamaan sekä mies- että naispuoliset metsästäjät.

Ikä

Kyselyssä en kokenut tarpeelliseksi saada selville vastaajien tarkkaa ikää, koska se ei olisi tuonut tulosten analysoinnin kannalta lisäarvoa. Nämä ikähaarukat on asetettu lähinnä sen takia, että sillä pystytään tarkistamaan, kuinka kysely on tavoittanut eri ikäluokkia. Se puolestaan auttaa arvioimaan kyselyn luotettavuutta.

Yleensä metsästäjien piireissä tunnutaan aina puhuttavan siitä, kuinka metsästysseurat tuppaavat ”ukkoontumaan”, eli kuinka nuoria metsästäjiä ei riitä metsästysseuroihin. Siihen pitääkö tämä väite paikkaansa en ota tässä tutkimuksessa kantaa, mutta ainakin tämän kyselyn vastanneiden osalta voidaan todeta nuorten ikäluokkien olevan kattavasti edustettu. Toisaalta siihen on voinut vaikuttaa myös se, että kyselyyn vastaaminen on tapahtunut julkisen nettilinkin kautta, jota on jaettu enimmäkseen sosiaalisen median kautta. Tämän takia nuorempi sukupolvi on voinut olla helpommin tavoitettavissa kuin vanhemmat metsästäjät.

Koen kyselyn kuitenkin onnistuneen tavoittamaan kohtuu kattavasti sekä nuoremman että vanhemman polven metsästäjät, koska alle ja päälle 45-vuotiaita vastaajia on ollut suunnilleen yhtä paljon, ja yli 55-vuotiaitakin yli 14 prosenttia kaikista vastaajista.

Kyselyn ikähaarukka alkoi 15-vuotiaista ylöspäin, koska 15-vuotiaalle voidaan myöntää metsästysaseelle rinnakkaislupa (ampuma-aselaki 5:54 §), vaikka aselupa voidaan myöntää vain 18 vuotta täyttäneelle henkilölle (ampuma-aselaki 5:45 §). Rinnakkaisluvun ja aseluvan hakuprosessi on kuitenkin sama, joten koin, että myös rinnakkaislupaa hakeneilla tulee olla mahdollisuus vastata kyselyyn siinä missä muillakin henkilöillä.

15–17-vuotiaita kyselyyn vastanneista oli 1,3 % eli 11 henkilöä. Tämä oli pienin lukumäärä vastanneiden osalta, mutta siinä tulee huomioida myös suhdeluku, joka muissa ikähaarukoissa on suurempi kuin tässä.

18–25-vuotiaita vastaajia oli 9,3 % eli 80 henkilöä.

26–35-vuotiaita vastaajia oli 22,9 % eli 196 henkilöä.

36–45-vuotiaita vastaajia oli kyselyssä eniten 28,6 % eli 245 henkilöä.

46–55-vuotiaita vastaajia oli 23,7 % eli 203 henkilöä.

Yli 55-vuotiaita vastaajia oli 14,2 % eli 122 henkilöä.

Harrastatko metsästystä?

Kolmas kysymys oli yksinkertainen valintakysymys, jossa vastaajalta kysyttiin harrastaako tämä metsästystä. Vastausvaihtoehtoina oli kyllä ja ei.

Vastaajista 97,5 % eli 836 henkilöä kertoi harrastavansa metsästystä.

Vastaajista 2,5 % eli 21 henkilöä ei harrasta metsästystä.

Koska kyselyn kohderyhmänä oli metsästäjät, niin tämän kysymyksen perusteella voidaan todeta kyselyn tavoittaneen hyvin metsästystä harrastavia ihmisiä. Kysely tosin oli rakennettu myös niin, että muutkin kuin metsästäjät pystyvät siihen vastaamaan. Kyselyyn vastasi 21 ei metsästävää henkilöä, mikä on ihan kohtalainen määrä myös varsinaisen kohderyhmän ulkopuolelta.

Oletko hakenut aselupaa metsästysperusteella?

Neljäs kysymys oli niin ikään valintakysymys. Kysymyksellä pyrittiin selvittämään, kuinka moni kyselyyn vastanneista henkilöistä on hakenut aselupaa metsästysperusteella, koska se on oleellinen asia tutkimuksen tulosten kannalta.

Kyselyyn vastanneista 857 henkilöstä 826, eli 97,5 %, ilmoitti hakeneensa aselupaa metsästysperusteella. 21 kyselyyn vastannutta, eli 2,5 %, puolestaan ei ollut hakenut aselupaa metsästysperusteella. Tiedossa ei ole onko joku näistä 21 vastaajasta hakenut aselupaa jollain muulla perusteella, mutta se ei ole tutkimuksen kannalta oleellista, koska se käsittelee nimenomaan metsästysperusteella haettuja aselupia.

Kyselyyn vastanneista henkilöistä metsästysperusteella aselupaa hakeneita oli tismalleen sama määrä kuin metsästystä harrastavia henkilöitä. Voidaan olettaa melko varmasti siis, että jokainen, joka oli ilmoittanut harrastavansa metsästystä, oli myös hakenut aselupaa metsästysperusteella.

Ne ketkä vastasivat tähän kysymykseen, että eivät ole hakeneet aselupaa metsästysperusteella eivät pystyneet vastaamaan seuraaviin seitsemään kysymykseen, vaan he siirtyivät suoraan kysymykseen numero 12.

Miltä poliisilaitokselta hait aselupaa?

Tällä kysymyksellä pyrittiin selvittämään kyselyn maantieteellistä levinneisyyttä ja sitä, kuinka aselupahakemusten määrä poliisilaitoksittain jakaantuu.

Maantieteellinen levinneisyys kysymysten vastauksista oli helppo määrittää ja todeta, että kysely oli saavuttanut kattavasti metsästäjiä ympäri Suomea. Tietenkin pienen tilastollisen vääristymän vastauksiin voi aiheuttaa se, että henkilö voi hakea aselupaa minkä tahansa poliisilaitoksen alueelta, koska lupahakemusta ei tarvitse jättää kotipaikkakunnan poliisilaitokselle. Oletettavasti kuitenkin suurin osa vastaajista on asioinut lähimmässä poliisintoimipisteessä, jossa lupapalvelut ovat saatavilla ja sen voidaan olettaa sijaitsevan kotipaikkakunnan poliisilaitoksen alueella.

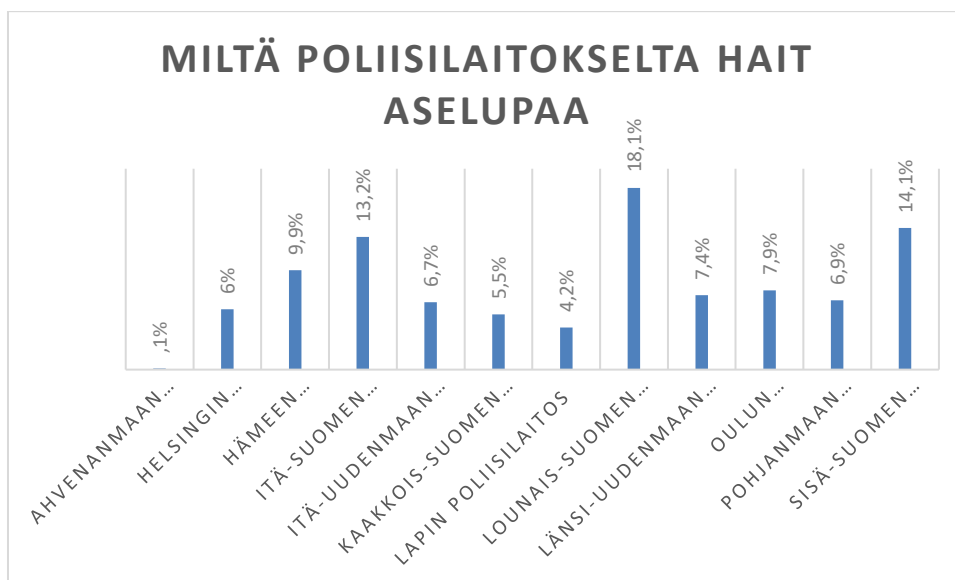
Lupahakemusten määrien jakautumista poliisilaitoksittain en kyennyt tämän tutkimuksen avulla lueteltavasti selvittämään, enkä vertaamaan tämän kysymyksen aineistoa oikeisiin poliisin tilastoihin, koska niitä minulla ei ollut käytössäni.

Jos verrataan kyselyyn vastanneiden perusteella eniten lupahakemuksia saavia poliisilaitoksia metsästäjien lukumäärään näiden laitosten alueella, voidaan kuitenkin todeta, että nämä luvut hyvin saman suuntaiset. Lounais-Suomen poliisilaitokselle kyselyyn vastanneista lupahakemuksen on jättänyt 151 henkilöä ja Sisä-Suomen poliisilaitokselle 118 henkilöä.

Vuonna 2020 Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella metsästäjiä oli 30 862 ja Lounais-Suomen poliisilaitoksen alueella 30 349, yhteensä näiden laitosten alueella vuonna 2020 oli metsästäjiä 61 211. (Luke, luettu 7.8.2021). Kun näitä lukuja verrataan koko Suomen metsästäjien lukumäärään, niin vuonna 2020 Sisä-Suomen poliisilaitoksen alueella eli 9,56 % koko Suomen metsästäjistä ja Lounais-Suomen poliisilaitoksen alueella 9,41 %.

Pelkästään näiden kahden alueen yhteenlasketut metsästäjät ovat 18,97 % koko Suomen metsästäjistä. Jos mukaan lasketaan myös kolmanneksi eniten kyselyn perusteella aselupahakemuksia saava poliisilaitos eli Itä-Suomen poliisilaitos, jonka alueella asuu 61 219 metsästäjää, niin näiden kolmen poliisilaitoksen alueella asuvien metsästäjien yhteenlaskettu määrä on 38,71 % koko Suomen metsästäjistä. Voidaan siis todeta, että kyselyn maantieteellinen levinneisyys on hyvin paikkaansa pitävä, kun suhteutetaan metsästäjien määrää poliisilaitoksille jätettyjen lupahakemuksien määrään.

Taulukosta 1 voidaan todeta se, että kysely onnistui levittäytymään maantieteellisesti hyvin, koska jokaiselta poliisilaitokselta on haettu vähintään yksi aselupa kyselyn vastaajien toimesta.

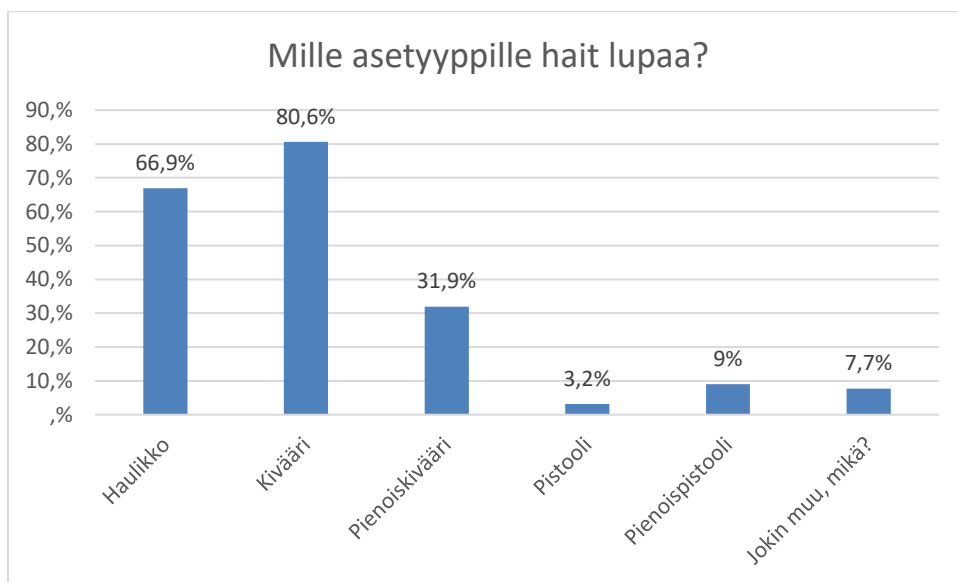
Taulukko 1. Poliisilaitokset, joilta kyselyyn vastanneet olivat hakeneet aselupaa.

Mille asetyypille hait aselupaa?

Tämä kysymys oli valintakysymys, jossa vastaajalla oli mahdollista valita useampi kuin yksi vaihtoehto, mikäli vastaaja oli hakenut lupaa useammalle kuin yhdelle asetyypille samalla kertaa. Kysymyksen tarkoitus oli lähinnä selvittää, onko vastaaja hakenut aselupaa pistoolille, koska tällöin hakuprosessi on erilainen kuin pitkälle aseelle lupaa haettaessa.

Vastauksissa kaksi ylivoimaisesti suosituinta asetyyppeä olivat kivääri ja haulikko. Kiväärille aselupaa oli vastaajista hakenut 80,6 % ja haulikolle 66,9 %. Myös pienoiskivääri 31,9 % erottui selvästi haettujen lupien määrästä muista vaihtoehdoista. Kuten taulukosta 2 nähdään niin, pistoolille aselupaa vastaajista oli hakenut vain 3,2 % ja pienoispistoolille 9,0 %. Nämä luvut ovat oikeasti hieman suuremmat, koska yksi vastausvaihtoehto oli ”jokin muu, mikä?”, johon vastaaja pääsi kirjoittamaan avoimeen tekstikenttään oman vastauksensa. Osa vastaajista oli kirjoittanut sinne pistoolin ja pienoispistoolin määritelmiin kuuluvia aseita. Vääristymä tämän takia ei kuitenkaan ole kovin suuri, vain lähinnä muutamia kappaleita molempiin vastauksiin.

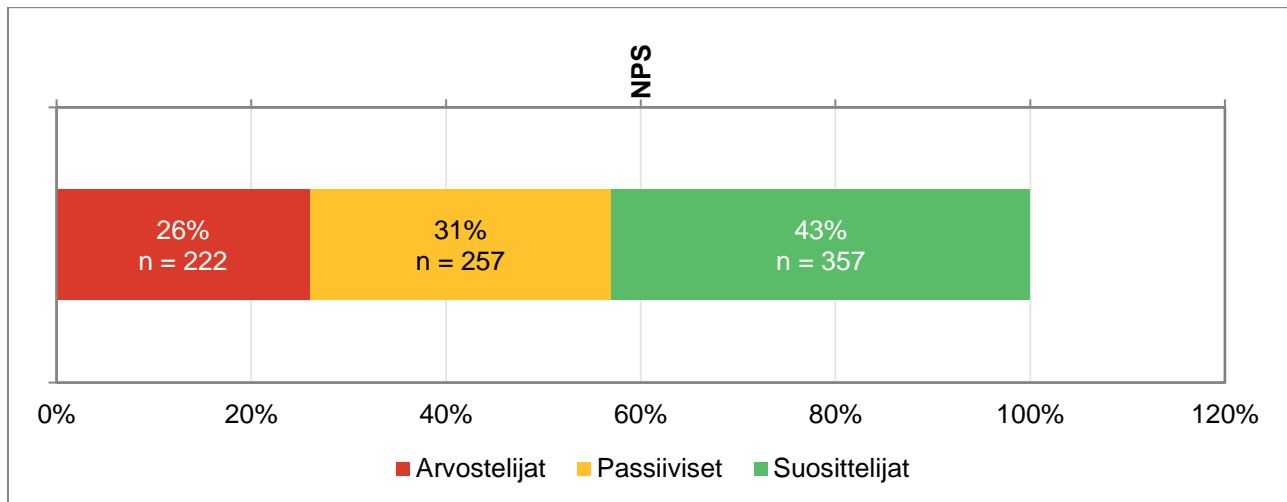
”Jokin muu, mikä?” -vaihtoehto keräsi yhteensä 7,7 % vastauksista. Suurimpana osana siellä esiintyi yhdistelmäaseita, kuten rihlakko ja drillinki. Muutama kappale vastauksista käsitteli kaasuaaseita ja yksi hätärakettiasetta.

Taulukko 2. Erilaiset asetyypit, joille kyselyyn vastanneet olivat hakeneet aselupaa.

Ennen aselupahakemuksen jättämistä sain tarvittavat tiedot ja ohjeet luvan hakemisesta ja siihen tarvittavista asiakirjoista ja todistuksista poliisin eri palveluista.

Tämä kysymys siirtyi käsittelemään itse prosessia ja on olennaisesti merkittävä koko tutkimuksen kannalta. Kysymyksen vastaustapa on NPS-menetelmä, koska sillä saadaan onnistuneemmin kuvattua lupaprosessin onnistuneisuutta, kuin normaalilla 1–10 asteikolla. NPS-menetelmällä saadaan suoraan laskettua suosittelijat ja arvostelijat sekä näiden prosenttiosuudet.

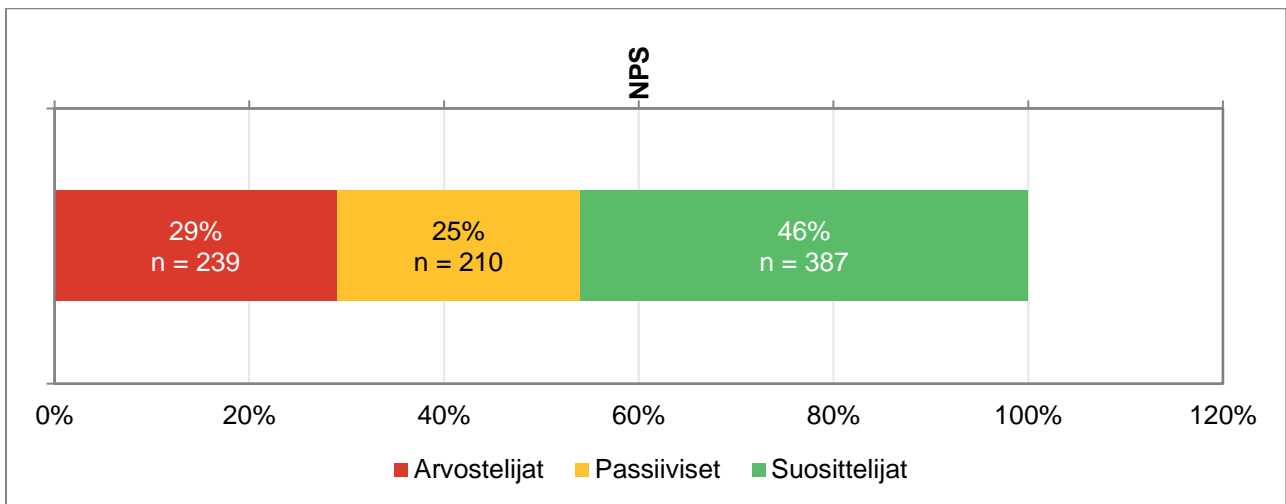

Taulukko 3. Tässä taulukossa suosittelijat ovat antaneet esitetyle väitteelle arvon väliltä 0–10 riippuen siitä kuinka hyvin esitetty väite on kuvannut heidän omaa kokemustaan asiasta. 10 on korkein arvo ja 0 pienin. Eli suosittelijat ovat antaneet arvoksi 9–10, passiiviset 7–8 ja arvostelijat 0–6.

Taulukosta 3 voidaan todeta, että suurin osa kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että kaikki tarvittavat ohjeet, asiakirjat yms. tiedot aselupien hakemista varten löytyvät helposti ja vaivattomasti poliisin eripalveluista, kuten esimerkiksi Poliisi.fi verkkosivuilta.

Eniten yksittäisiä vastauksia saanut arvo oli 10, jonka antoi yhteensä 238 kyselyyn vastaajaa. Tämä oli 28,5 % koko vastauksen antaneiden määrästä. Toiseksi eniten vastauksia saanut arvo oli 8, jonka antoi 141 kyselyyn vastaajaa. Kolmanneksi eniten vastaajat antoivat arvon 9, jonka antoi 119 kyselyyn vastaajaa.

Yhteensä arvon 9 tai 10 antoi siis 357 kysymykseen vastannutta henkilöä. Tämä oli yhteensä 43 % koko kysymykseen vastanneiden henkilöiden määrästä. Lisäksi, kun mukaan lasketaan passiivisen arvon antaneet vastaajat, on näiden kokonaismäärä 74 % ja arvostelijoiden, eli arvon 0–6 antaneiden, kokonaismäärä vain 26 %. Voidaan siis todeta, että kysymykseen vastanneet henkilöt ovat sitä mieltä, että aseluvan hakemista varten tarvittavat ohjeet, asiakirjat ja tiedot ovat hyvin saatavilla Poliisin eri palveluista.

Taulukko 5. Tässä taulukossa suosittelijat ovat antaneet esitetyle väitteelle arvon väliltä 0–10 riippuen siitä kuinka hyvin esitetty väite on kuvannut heidän omaa kokemustaan asiasta. 10 on korkein arvo ja 0 pienin. Eli suosittelijat ovat antaneet arvoksi 9–10, passiiviset 7–8 ja arvostelijat 0–6.

Taulukko 5 antaa vastauksien perusteella selkeän kuvan siitä, että poliisin lupapalveluissa työskentelevä henkilöstö oli kysymykseen vastanneiden mielestä erittäin ammattitaitoista.

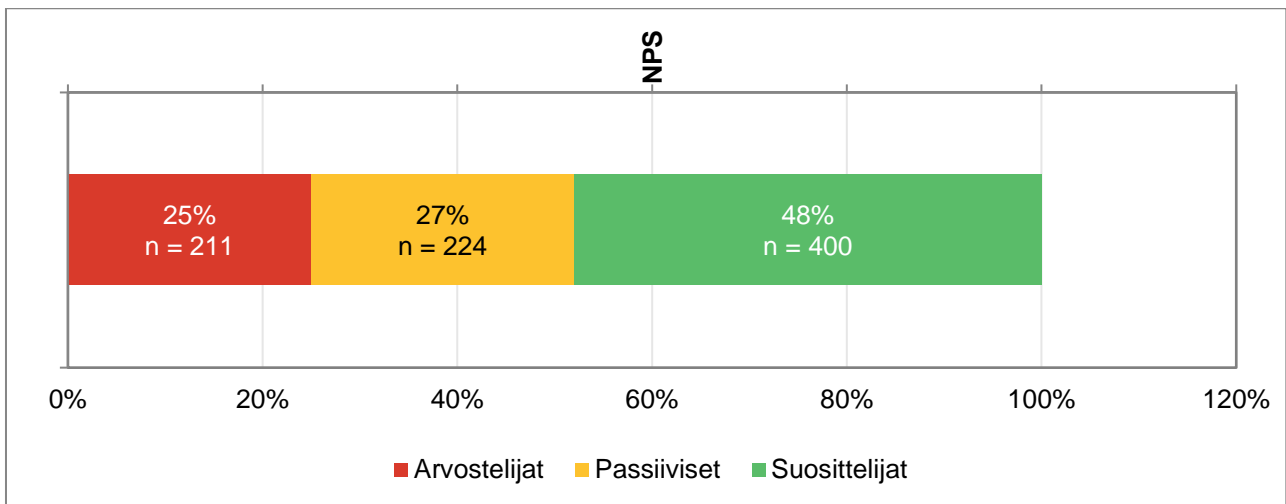
Vastaajista 46 % antoi arvoksi 9 tai 10. Ne ovat myös kaksi eniten vastauksia saaneita arvoja, 253 kysymykseen vastannutta henkilöä antoi arvoksi 10 ja 134 henkilöä antoi arvoksi 9. Pelkästään arvon 10 antoi enemmän vastaajia, kuin mitä arvostelijoita on.

Hakemuksen jätettyäni tiesin, kuinka lupaprosessi tulee kohdallani etenemään ja sain tarvittavat ohjeet jatkoa varten.

Tässä kysymyksessä vastauksena oli edelleen NPS-taulukko. Kysymyksellä pyrittiin selvittämään, mikä hakijan tietoisuus lupaprosessin kulusta on lupahakemuksen jättämisen jälkeen. Tähän on tietenkin paljon vaikutusta jo edellisessä kysymyksessä käsiteltyyn lupapalvelun henkilökunnan ammattitaitoon eli kuinka he ovat osanneet ohjeistaa hakijaa prosessin kulusta.

Taulukosta 6 on helposti tulkittavissa se, että hakijat ovat olleet hyvin tietosia siitä, kuinka lupaprosessi tulee heidän kohdallaan etenemään. 48 % kysymykseen vastanneista antoi arvoksi 9 tai 10. Arvon 10 antoi yhteensä 271 kysymykseen vastannutta henkilöä ja 129 henkilöä antoi arvon 9. Suosittelijoiden määrä oli lähes kaksinkertainen verrattuna arvostelijoiden määrään, joka oli vain 25 % kysymykseen vastanneista henkilöistä.

Tämän perusteella on selvää, että luvanhakijat kyllä ovat selvillä oman lupaprosessin kulusta ja siihen liittyvistä seuraavista toimenpiteistä jätettyään hakemuksensa lupapalveluun.

Taulukko 6. Tässä taulukossa suosittelijat ovat antaneet esitetyle väitteelle arvon väliltä 0–10 riippuen siitä kuinka hyvin esitetty väite on kuvannut heidän omaa kokemustaan asiasta. 10 on korkein arvo ja 0 pienin. Eli suosittelijat ovat antaneet arvoksi 9–10, passiiviset 7–8 ja arvostelijat 0–6.

Kävin poliisin haastattelussa aselupaa varten.

Tässä kysymyksessä vastaustapa ei ollut enää NPS-taulukko vaan valintakysymys. Kysymys oli yksinkertainen kyllä/ei-kysymys, jolla pyritään selvittämään, kuinka moni vastanneista oli käynyt hakemaansa aselupaa varten poliisin haastattelussa ennen lupapäätöksen tekemistä.

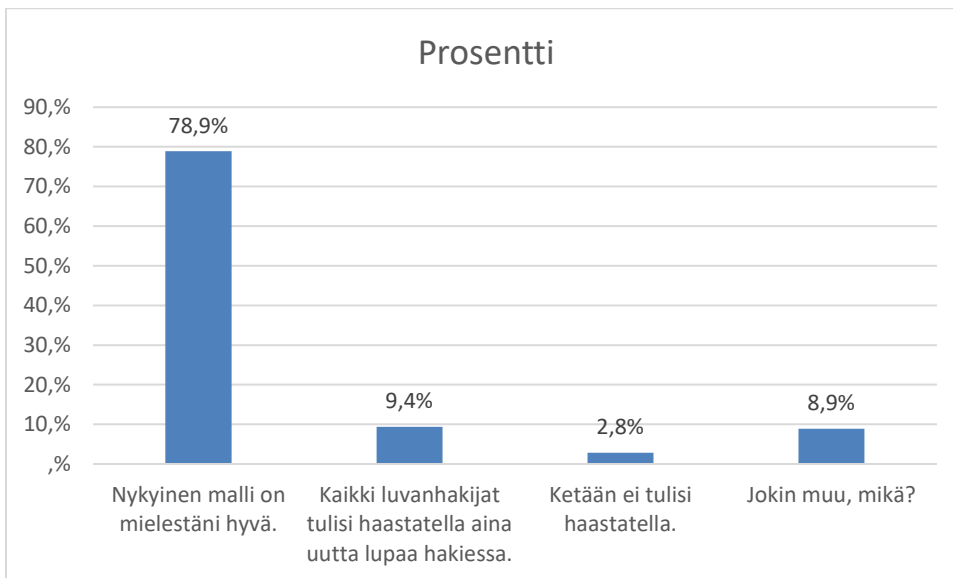
Poliisi järjestää luvanhakijalle haastattelun, mikäli hakija hakee ensimmäistä aselupaansa tai edellisestä myönnetystä aseluvasta on yli kymmenen vuotta aikaa. Ensimmäistä käsiaselupaa hakeva henkilö haastatellaan aina, vaikka edellisestä myönnetystä aseluvasta olisi alle kymmenen vuotta aikaa.

Vastauksista selviää, että 56,2 % vastaajista eli 469 henkilöä ei käynyt poliisin järjestämässä haastattelussa hakemaansa aselupaa varten. Haastattelussa kävi 43,8 % kysymykseen vastanneista henkilöistä eli 365 henkilöä.

Mitä mieltä olet haastattelun tarpeellisuudesta osana aselupaprosessia?

Tähän kysymykseen pystyivät vastaamaan kaikki kyselyyn vastanneet henkilöt, riippumatta siitä oliko vastaaja aiemmin ilmoittanut hakeneensa aselupaa tai ei. Kysymystyyppinä oli valinta kysymys, jossa oli neljä eri vaihtoehtoa. Joista yksi oli ”jokin muu, mikä?”, johon vastaaja pystyi tekstikenttään kirjoittamaan oman avoimen vastauksensa kysymykseen.

Kuten jo edellisen kysymyksen alussa käytiin läpi, poliisi nykyään pitää aseluvan hakijalle haastattelun, jos hakija hakee ensimmäistä aselupaansa tai edellisen aseluvan myöntämisestä on yli kymmenen vuotta aikaa. Lisäksi ensimmäistä käsiaselupaa hakeva henkilö haastatellaan aina, riippumatta siitä milloin hän on hakenut edellisen aselupansa.

Taulukko 7. Pylväsdiagrammilla on kuvattu kyselyyn vastanneiden suhtautuminen haastatteluun osana aselupaprosessia.

Vastaajista selvä enemmistö eli 78,9 % oli sitä mieltä, että nykyinen malli haastatteluissa osana aselupaprosessia on hyvä. Tätä mieltä oli yhteensä 676 kyselyyn vastannutta henkilöä.

Seuraavaksi eniten vastauksia keräsi vaihtoehto ”kaikki luvanhakijat tulisi haastatella aina uutta lupaa hakiessa”. Tämän vaihtoehdon valitsi yhteensä 81 henkilö eli 9,4 % kaikista kyselyyn vastanneista henkilöistä.

Kuten taulukosta 7 nähdään vain 2,8 % kaikista vastaajista valitsi kolmannen vaihtoehdon ”ketään ei tulisi haastatella”.

Neljäs vaihtoehto, joka oli tämä ”jokin muu, mikä?” keräsi 8,9 % vastauksista. Yhteensä 76 kyselyyn vastanneista henkilöistä antoi oman vastauksensa avoimeen tekstikenttään. Osa vastauksista olivat kuitenkin sisällöltään samoja kuin vaihtoehdot yksi ja kolme. Lisäksi osa tähän neljänteen vaihtoehtoon vastanneista ei osannut selvästi kertoa, mitä mieltä he ovat haastattelun suhteen, vaan vastaus kysymykseen meni ohi aiheen, jolloin näitä ei voinut ottaa huomioon vastauksia analysoidessa.

Suurin osa neljänteen vaihtoehtoon tulleista avoimista vastauksista olivat kuitenkin hyviä ja kelpollisia. Suuren vastausmäärän vuoksi en voi käsitellä yksitellen kaikkia vastauksia, mutta esittelen vastauksista kolme selvästi eniten esille nousutta teemaa. Teemat olen valinnut laskemalla avoimista vastauksista kolme eniten esille nousutta asiakokonaisuutta.

1. Haastattelu on tarpeellinen ensimmäistä aselupaansa hakeville. Muissa tapauksissa tulisi prosessin alkuvaiheessa jo selvittää, onko hakija kelpollinen saamaan aselupaa. Jos tämän selvityksen perusteella ei ole täysin selvää, että hakemus hyväksytään tai hylätään, tulisi aseluvan hakija haastatella. Eli tällaiset ns. ”rajatapaukset” pitäisi haastatella, mutta selvästi kelpollisten hakijoiden tulisi saada aselupa ilman haastattelua, jos hänelle jo aiemmin on myönnetty aselupa.
2. Haastattelu tulisi järjestää vain käsiaseita ja erityisen vaarallisia ampuma-aseita (erva) hakeville henkilöille. Metsästysperusteella aselupaa hakevalle tulisi riittää hakijan soveltuvuuden

arviointi kirjallisen hakemuksen perusteella, eli metsästyskortti ja Hyvin perusteltu käyttötarkoituksessa luvan myöntämiseksi.

3. Jos hakijalla on entuudestaan aselupia ja pitkä tausta metsästyksestä tai urheiluammunnasta, ei haastattelua tulisi järjestää missään vaiheessa. Lisäksi sellaisten henkilöiden, jotka kantavat asetta työkseen, tulisi saada lupaprosessiin helpotusta kaikilta osin ja näille haastattelua ei tulisi järjestää ollenkaan, esimerkiksi sotilaat, poliisit ja vartijat.

Tämän kysymyksen vastauksia tulkitessa käy selvästi esille se, että nykyinen malli aselupaprosessissa haastattelujen suhteen on todella toimiva myös aselupaa hakevien mielestä. Kun kaikki vastaukset jakaa sen perusteella ovatko ne haastattelua vastaan vai puolesta, niin vain murto-osa vastanneista on sitä mieltä, ettei haastattelua tulisi järjestää ollenkaan. Yli 95 % vastanneista oli sitä mieltä, että haastattelu jossain muodossa on tarpeellinen osa aselupien hakuprosessia ja se tulisi olla sitä myös jatkossa.

Mitä mieltä olet siitä, että soveltuvuuskokeesta luovuttiin osana lupaprosessia?

Tämä kysymys oli edellisen tapaan valintakysymys, jossa oli neljä eri vastausvaihtoehtoa. Näistä neljäs oli ”jokin muu, mikä?”, johon vastaajat pääsivät avoimeen tekstikenttään kertomaan oman vastauksensa.

Ennen vastausten analysointia on hyvä tietää soveltuvuuskokeen tausta aselupaprosessissa:

Poliisi järjesti ennen osalle luvanhakijoista soveltuvuuskokeen osana aselupaprosessia, mikäli siihen oli edellytykset, kuten esim. jos kyseessä oli ensikertalainen luvanhakija. Tästä niin kutsutusta ”päällitestistä” luovuttiin 1.12.2017 alkaen. Testi koostui useammasta sadasta erityyppisestä kysymyksestä, joiden avulla pyrittiin hakijasta tekemään psykologinen arvio ja selvittämään onko henkilö soveltuva aseluvan haltijaksi.

Selvä enemmistö vastaajista eli 63,0 %, joka on yhteensä 540 kyselyyn vastannutta henkilöä, oli sitä mieltä, että soveltuvuustestistä luopuminen on ollut hyvä ratkaisu. Luku ei kuitenkaan ole yhtä suuri kuin edellisessä kysymyksessä, jossa kysyttiin haastattelun tarpeellisuudesta osana aselupaprosessia.

Kuitenkin 28,8 % eli yhteensä 247 kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että soveltuvuustesti tulisi edelleen olla osa lupaprosessia niille aselupaa hakeville, jotka hakevat ensimmäistä aselupaansa. Kaikille lupaa hakeville henkilöille pakollista soveltuvuustestiä kannatti vain 3,0 % eli 26 kyselyyn vastannutta henkilöä.

Neljänteen vaihtoehtoon, joka oli ”jokin muu, mikä?”, vastasi yhteensä 44 henkilöä, joka oli 5,5 % koko kyselyyn vastanneista henkilöistä. Tässä vaihtoehdossa, kuten myös edellisen kysymyksen vastaavassa vaihtoehdossa, osa vastauksista oli sellaisia, jotka sisällöltään vastaavat jo jotain aiempaa vaihtoehtoa. Lisäksi osa vastauksista oli epäkelpoja, jotka eivät vastanneet itse kysymykseen.

Suuren vastausmäärän vuoksi en voi käsitellä yksitellen kaikkia vastauksia, mutta esittelen vastauksista kolme selvästi eniten esille nousutta teemaa. Teemat olen valinnut laskemalla avoimista vastauksista kolme eniten esille nousutta asiakokonaisuutta.

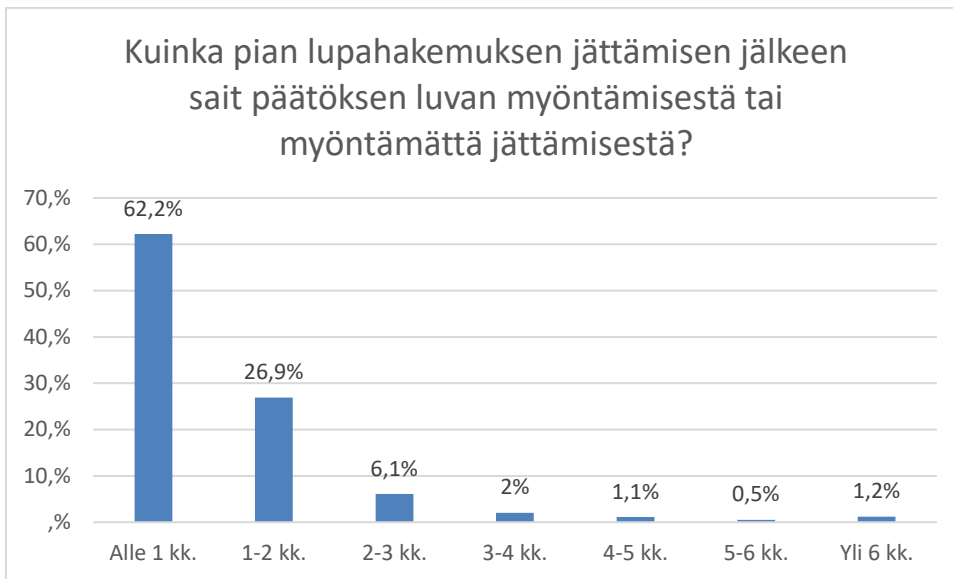
1. Soveltuvuuskokeen tilalle tulisi hankkia lääkärintodistus, joka puoltaisi luvanhakijan soveltuvuutta fyysisen- ja henkisterveyden puolesta olevan soveltuva aseluvan haltijaksi.
2. Idea soveltuvuuskokeessa oli hyvä, mutta sen käytännötoteutus epäonnistui. Uusi paremmin suunniteltu psykologinen testi olisi paikallaan ensikertalaisille luvanhakijoille, mikä auttaisi haastattelijaa valmistautumaan haastattelutilanteeseen. Testi ja haastattelu yhdessä voisi auttaa tehokkaammin karsimaan epäpätevät luvanhakijat pois.
3. Testi oli turha ja sitä ei tarvita jatkossa. Enemmän pitäisi keskittyä haastatteluun ja sen kehittämiseen paremmaksi. Lisäksi koko lupaprosessin uudistaminen olisi paikallaan, niin että ne, joilla jo entuudestaan on aselupia, voisivat hankkia uusia aseita ilman työlästä ja hankalaa lupaprosessia.

Kysymysten vastauksista kävi selvästi esille se, että vanhan mallista soveltuvuuskoetta ei kaivata takaisin osaksi lupaprosessia. Vanha soveltuvuuskoete koettiin tarkoitukseensa nähden epäkelpoksi ja helposti huijattavaksi, se lähinnä pitkitti jo muutenkin monimutkaista ja pitkällistä prosessia. Kuitenkin melkein kolmannes vastaajista on sitä mieltä, että jonkinlainen soveltuvuuskoete olisi edelleen paikallaan etenkin ensimmäistä aselupaa hakeville.

Kuinka pian lupahakemuksen jättämisestä sait päätöksen luvan myöntämisestä tai myöntämättä jättämisestä?

Tämä kysymys oli valinta kysymys, jossa vastaaja pystyi valitsemaan yhden vaihtoehdoista. Vaihtoehtoja oli yhteensä seitsemän, jotka olivat alle kuukaudesta yli kuuteen kuukauteen, esimerkiksi 1–2 kk, 2–3 kk jne.

Päädyin laittamaan tämän kysymyksen osaksi kyselyäni, koska metsästäjien ja muidenkin lupahakijoiden piireissä kuulee poikkeuksetta aina puhetta siitä, kuinka kauan luvan myöntäminen kestää. Harvoin kuulee puhetta siitä, että lupa on tullut nopeasti ilman turhaa odottelua, vaan keskustelu on lähinnä yksinomaan siitä, että lupapäätöksen tekemisessä kestää liian kauan. Siksi oli mielestäni hyvä selvittää, kuinka kauan kyselyyn vastanneilla henkilöillä on kestänyt lupapäätöksen saamiseen.

Taulukko 8. Taulukossa on pylväsdiagrammina esitetty kuinka nopeasti kyselyyn vastanneet henkilöt ovat saaneet aselupapäätöksen hakemuksen jättämisen jälkeen.

Vastauksista käy ilmi, että 89,1 % vastaajista on saanut lupapäätöksen alle kaksi kuukautta lupahakemuksen jättämisen jälkeen. Kuukauden sisällä hakemuksen jättämisestä päätöksen on saanut 62,2 % ja 1–2 kuukauden välillä 26,9 % vastaajista.

Nämä luvut ovat todella hyviä, koska kohtuullisena aikana lupapäätöksen saamista lupahakemuksen jättämisenä voidaan pitää alle kahden kuukauden aikaa. Vielä, kun vastanneista reilusti suurin osa on saanut päätöksen alle kuukaudessa, on lupaprosessin nopeus todella hyvä.

Lupapäätöksen 2–3 kuukauden sisällä hakemuksen jättämisestä on saanut 6,1 % vastaajista, 3–4 kuukauden sisällä 2,0 % vastaajista, 4–5 kuukauden sisällä 1,1 % vastaajista, 5–6 kuukauden sisällä 0,5 % vastaajista ja yli kuusi kuukautta lupapäätöksen saamiseen on saanut 1,2 % vastaajista.

Kolmea kuukautta voidaan mielestäni pitää ihan kohtalaisena aikana päätöksen saamiseen hakemuksen jättämisestä aselupien ruuhkakaudella, joka sijoittuu kesälle. Tällöin lupahakemuksia jätetään huomattavasti enemmän kuin muina ajanjaksoina, koska metsästyskausi alkaa elokuussa ja metsästäjät hankkivat uusia aseita sitä varten kesällä. Lisäksi lupahallinnon henkilöstönkin kesälomat pyörivät kesällä, minkä takia myös henkilöstö vaje pitkittää lupahakemusten käsittelyaikoja. Niin sanotuissa normaalioloissa, eli ei tähän ruuhka aikaan, kolme kuukautta on vähän liian pitkä aika odottaa lupapäätöstä.

Missään olosuhteissa lupapäätöksen saaminen ei saisi venähtää yli kolmen kuukauden päähän lupahakemuksen jättämisestä. Taulukosta 8 nähdään, että yli kuusi kuukautta päätöksen saamiseen on kulunut 1,2 % vastanneista. Vaikka määrä on pieni se ei kuitenkaan ole hyväksyttävä, vaan näissä tapauksissa lupaprosessi on epäonnistunut. Yli kuusi kuukautta on kohtuuttoman pitkä aika odottaa päätöstä.

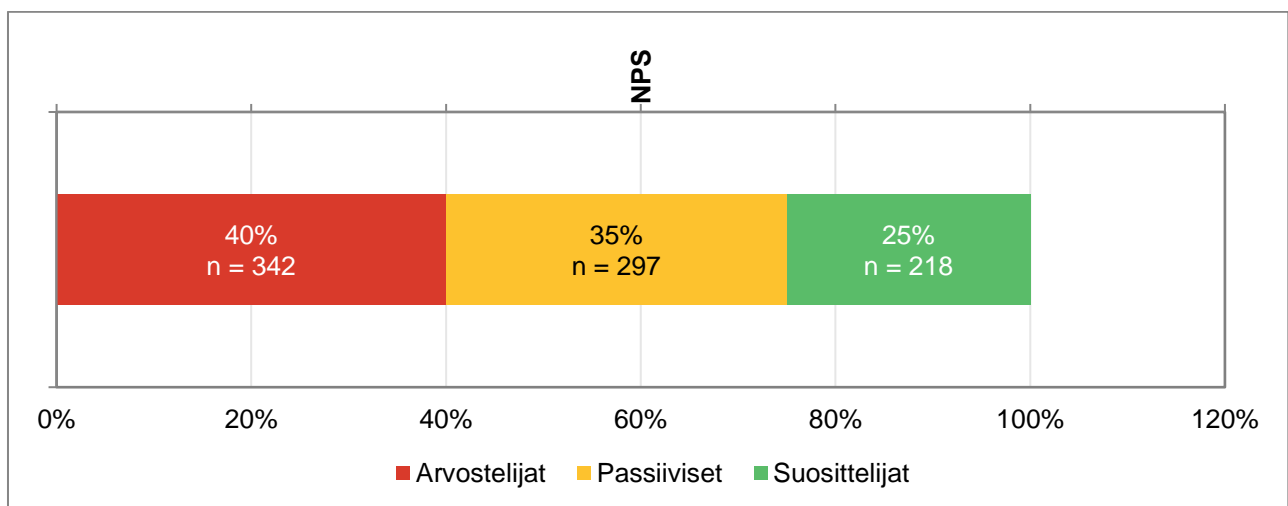
Tietenkin lupien käsittelyajat riippuvat useasta eri muuttujasta. Kuten esimerkiksi siitä minne poliisin palvelupisteelle jättää lupahakemuksen, mihin aikaan vuodesta lupahakemuksen jättää ja kuinka henkilöstöä lupahallinnossa on töissä.

Vastauksien perusteella lupin käsittelyajat ovat kuitenkin lähes erinomaisella tasolla. Kun verrataan vielä kysymyksessä numero viisi esitettyjä tilastoja eri poliisilaitoksille jätettyjen lupahakemusten määrää ja näihin käsittelyaikoihin, voidaan todeta, että kyselyyn vastanneilla henkilöillä lupahakemusten käsittelyajat ovat valtakunnallisesti olleet hyvällä tasolla.

Mielestäni nykyinen malli metsästysperusteisen aseluvan hakemiseen on toimiva.

Tämän kysymyksen vastauksena oli taas NPS-malli, koska koin, että sillä saadaan paras mahdollinen jako tehtyä nykyiseen malliin tyytyväisten ja sitä kritisoivien henkilöiden välillä.

Tällä kysymyksellä pyrittiin selvittämään selkeästi se, mitä mieltä kyselyyn vastanneet ovat oikeasti nykyisen mallin toimivuudella. Aiemmat kysymykset ovat käsitelleet vain osa-alueita lupaprosessissa, mutta tämä kysymys käsittää koko prosessin. Tutkimuksen kannalta tämä kysymys on mielestäni koko kyselyn tärkein.

Taulukko 9. Tässä taulukossa suosittelijat ovat antaneet esitetyle väitteelle arvon väliltä 0–10 riippuen siitä kuinka hyvin esitetty väite on kuvannut heidän omaa kokemustaan asiasta. 10 on korkein arvo ja 0 pienin. Eli suosittelijat ovat antaneet arvoksi 9–10, passiiviset 7–8 ja arvostelijat 0–6.

Kyselyyn vastanneista neljännes eli 25,0 % antoi vastauksesi arvon 10 tai 9. Arvon 10 antoi yhteensä 119 henkilöä ja arvon 9 yhteensä 99 henkilöä. Yhteensä suosittelijoita siis oli 218. Eniten vastauksia keräsivät passiiviset arvot 7 ja 8, jotka saivat yhteensä 297 henkilön vastaukset, mikä on 35,0 % koko kyselyyn vastanneista henkilöistä.

Arvostelijoita, eli arvon 0–6 antaneita on kuitenkin eniten. Peräti 40,0 %, eli yhteensä 342 kyselyyn vastannutta henkilöä, on sitä meiltä, että nykyinen malli metsästysperusteisen aseluvan hakemiselle ei ole toimiva.

Vaikka suosittelijat ja passiiviset laskettaisiin yhteen niin silti vain 60,0 % kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että nykyinen malli on hyvä, tai että siinä ei ainakaan ole mitään suurempaa korjattavaa tai huomautettavaa. Vielä, jos otetaan tarkasteluun pelkästään suosittelijat, voidaan todeta, että nykyisessä mallissa on jotain pielessä, koska vain 25,0 % kyselyyn vastanneista henkilöistä piti sitä toimivana tällaisenaan ja 40,0 % kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että nykyinen malli ei ole toimiva ollenkaan.

Taulukossa 9 ilmenevät tulokset olivat hieman yllättävät, jos niitä peilaa edellisiin kysymyksiin, joissa vastaukset pääsääntöisesti viittasivat positiiviseen suhtautumiseen nykyiseen malliin. Tästä voidaan tulkita, että lupaprosessin osa-alueet ovat ihan hyviä itsenään, mutta kokonaisuus ei toimi.

Kuinka haluaisit kehittää metsästysperusteisen aseluvan hakuprosessia?

Tämä oli kyselyn viimeinen kysymys, mutta mielestäni kyselyn tärkein kysymys yhdessä edellisen kysymyksen kanssa. Kysymyksen arvo nousee esille etenkin nyt, kun edellisen kysymyksen vastausten perusteella voidaan olettaa, että kyselyyn vastanneet henkilöt eivät ole kovin tyytyväisiä nykyiseen metsästysperusteella haettavan aseluvanluvan lupaprosessiin.

Tämä kysymys oli avoin kysymys, johon kyselyyn vastanneet saivat vastata vapaaseen tekstikenttään niin halutessaan. Viimeiseen kysymykseen vastauksen antoi yhteensä 502 kyselyyn vastannutta henkilöä, joka on 58,6 % kaikista kyselyyn vastanneista henkilöistä. Tämä on erittäin hyvin ottaen huomioon, että kyseessä oli koko kyselyn viimeinen kysymys, eikä sitä ollut merkattu pakolliseksi kysymykseksi.

Suuren vastausmäärän vuoksi en voi käsitellä yksitellen kaikkia vastauksia, mutta esittelen vastauksista seitsemän selvästi eniten esille noussutta teemaa. Teemat olen valinnut laskemalla avoimista vastauksista kolme eniten esille noussutta asiakokonaisuutta.

1. Ase pitäisi pystyä uusimaan asetyyppiä ja toimintatapaansa vastaavaan uuteen aseeseen ilman ylimääräistä byrokratiaa. Esimerkiksi, jos henkilö omistaa kiväärin kaliiperissa .308 Win. jonka toimintatapa on lippaallinen kertatuli, tulisi hänen kyetä ostamaan uusi vastaavanlainen kivääri ilman kokonaan uuden luvan hakemista. Vanha kivääri jäisi tällöin myyjälle vaihdossa ja ostaja kävisi esittämässä uuden kiväärin poliisille, jolloin uuden kiväärin tiedot välittyisivät poliisin järjestelmiin.
2. Aselupahakemukset tulisi pystyä jättämään sähköisesti. Vahva sähköinen tunnistautuminen järjestelmään, jossa pystyisi täyttämään tarvittavat hakemukset ja toimittamaan pdf-tiedostona tarvittavat liitteet hakemukseen. Nämä lähetettäisiin poliisille, jolloin hakijat säästyisivät turhalta asioinnilta poliisiasemilla. Varsinkin pieniltä paikkakunnilta voi ylimääräistä ajoa yhden

aseluvan hakemiseen kertyä useita satoja kilometrejä sen takia, kun joutuu käydä jättämässä lupahakemus suoraan lupatiskille, jossa virkailija joka tapauksessa kirjaa sen uudestaan tietokoneelle.

3. Ensimmäistä aselupaa hakiessa tulisi hakijoita karsia tehokkaammin ja tarkemmin. Kun hakija on saanut ensimmäisen ostolupansa, tulisi hänen saada ilmoitusmenettelyllä ostaa uusia vastaavia aseita ilman uuden luvan hakemista. Henkilö siis saisi ostaa useamman haulikon yhdellä myönnettyllä hankintaluvalla ja väin kävisi näyttämässä nämä poliisille, jonka jälkeen hän saisi suoraan aseluvan jokaiseen hankittuun aseeseen.
4. Lupien myöntämistä koskevien linjausten ja käytäntöjen yhtenäistäminen koko Suomeen. Poliisilaitoksien välillä on hakijoiden mielestä paljon eroja siinä, millä perusteilla aselupia myönnetään. Erityisen paljon poliisilaitoksien välillä tuntuu olevan hakijoiden mielestä eroa toimintatyyppiltään itselataavien kertatuliaseiden lupamenettelyssä. Myös poliisilaitoksien sisällä on hakijoiden mielestä paljon eroavaisuuksissa myöntämisperusteissa.
5. Niin sanottua ”saksanmallia” haluttaisiin hakijoiden toimesta ottaa käyttöön myös Suomessa. Tällöin hakijalle myönnettäisiin asepassi, joka oikeuttaisi 5–10 aseeseen hallussapitoon kerralla. Tällöin aseiden myyminen ja vaihtaminen uusiin olisi helpompaa ja henkilöt voisivat vapaasti valita, että millaisia aseita ja kuinka monta heillä on hallussaan.’
6. Aseen hankinnan jälkeen aseeseen näyttäminen poliisille koettiin turhaksi. Moni vastaajista oli sitä mieltä, että siitä pitäisi päästä kokonaan eroon. Osa vastaajista oli sitä mieltä, että näytön voisi nykyaikana hoitaa myös etänä esimerkiksi lähettämällä poliisille kuvat hankitusta aseesta ja sen sarjanumerosta/sarjanumeroista.
7. Aseluvan hinta koettiin aivan liian suureksi etenkin, jos hakijalla on tarkoitus hankkia vanhoja esimerkiksi isältään perittyjä kuolinpesäaseita. Tällöin aseeseen todellinen arvo voi olla jopa vähäisempi kuin itse hankintaluvan hinta.

Alle vielä laitan yhden kyselyyn vastanneen tähän viimeiseen kysymykseen antaman vastuksen, joka tuntui kiteyttävän hyvin suurimman osan viimeisen kysymyksen vastauksista:

Saksalaistyyppinen aseajokortti kymmenelle aseelle. En minä hae viranomaiselta lupaa autonikaan vaihtamiseen, niin ei minun kuulu hakea sitä siinäkään tapauksessa, että vaihdan kisa- tai hirviaseeni vaikkapa toisen väriseksi. Nykyisessä mallissa ei ole mitään hyvää, vaan se on kankea, raskas, byrokraattinen ja ennen kaikkea järjettömän kallis. Lupamaksu on sikamaisen korkea.

6 TULOSTEN YHTEENVETO

Analysoin aiemmin jo jokaisen kysymyksen kohdalla sen saamia vastauksia ja niiden vaikutuksia tutkimuksen kannalta, joten en enää avaa jokaista erikseen. Käyn seuraavaksi läpi pääpiirteittäin kyselyyn tulleiden vastauksien tuloksia ja yleisimpiä linjoja, joita vastauksissa ilmeni.

Nykyinen malli metsästysperusteisen aseluvan hakemiselle on tutkimukseni mukaan ihan kohtalainen. Siinä on paljon hyvää ja se on enimmäkseen hakijoiden mielestä sujuva. Kuitenkaan täydellinen se ei ole ja siinä olisi paljonkin kehitettävää osan mielestä, kun taas osa tyytyisi pienempiin viilauksiin. Huomioitavaa on kuitenkin, että tutkimuksen mukaan vain 25 % kyselyyn vastanneista henkilöistä, on sitä mieltä, että lupaprosessi nykymallisena hyvä, joten jotain korjattavaa siinä lähes jokaisen vastaajan mielestä on.

Suurimpana heikkoutena nykyisessä mallissa koetaan selvästi se, että jokaiselle aseelle tarvitsee käydä sama, monimutkaiseksi ja hankalaksi luonnehdittu, prosessi läpi. Myös siinä tapauksessa, vaikka hakijalla olisi jo ennestään ollut toimintatavaltaan ja tehokkuudeltaan vastaava ase ja hän olisi vain vaihtamassa sen uudempaan. Ylipäättään ylimääräinen lupien hakeminen koetaan hakijoiden toimesta liian rasittavaksi ja turhaksi. Kyselyyn vastanneista moni kannatti Suomessa otettavaksi käyttöön ns. ”saksanmallin” käyttöönottoa. Siinä jokainen voisi hakea itselleen asepassia, joka oikeuttaisi hankkimaan ja hallussa pitämään tietyn määrän tietyn tyyppisiä ja tehokkaita aseita. Näitä aseita voisi sitten myydä ja ostaa lisää ilman, että jokaista varten tulisi hakea uutta lupaa. Uudet hankitut aseet käytäisiin näyttämässä poliisille niin kuin tähänkin asti ja samalla poliisin järjestelmiin kirjattaisiin tiedot uusista aseista.

Toisena selvänä epäkohtana nousi kyselyyn vastanneiden toimesta esille se, että nykyinen lupaprosessi on sidottu liian paljon turhanpäiväiseksi koettuun paperin pyörittelyyn. Vastaajat ihmettelivät, että mitä järkeä on täyttää poliisin verkkosivuilta tulostettuja lomakkeita, toimittaa ne sen jälkeen lupatiskille, jossa lupapalveluiden työntekijä kirjaa ne uudestaan tietokoneelle. Aseluvan hakemista toivottiin täysin sähköiseksi, niin että turha paperien toimittaminen ja reissaaminen poliisi-asehalle loppuisi. Tämä on etenkin harva-alueilla iso ongelma, koska yhden aseluvan hakemisen takia saattaa poliisiaseman ja kodin välillä matkustamiseen kertyä useita satoja kilometrejä.

Kyselyyn vastanneet kokivat myös, että eri poliisilaitosten välillä, ja jopa laitosten sisällä poliisi-asemien välillä, on paljon eroja lupien myöntämisperusteissa. Jossain päin Suomea metsästysperusteisen aseluvan saattaa saada helpostikin, kunhan on perustelun ja muut edellytykset luvan myöntämiselle täyttyvät. Jossain muualla taas voi olla, että samoilla perusteilla lupaa ei myönnetä, vaan vaaditaan paljon tarkempi selvitys metsästysharrastuksesta ja aseiden soveltuvuudesta kyseiseen

metsästyksen. Poliisilta myös toivottiin selkeää linjausta siihen, että mikä kaliiperi on millekin riistalle ”liian tehokas”, koska tässäkin tuntuu olevan paljon eri tulkintoja riippuen siitä, mistä aselupaa haetaan. Erityisesti Lounais-Suomen poliisilaitos ja etenkin Turun poliisiasema nousivat esille useista vastauksissa, joissa sanottiin, että aselupaa yhtään tehokkaammalle eli isompi kaliiperiselle aseelle tai toimintatavaltaan itselataavalle aseelle on turha hakea.

Vaikka epäkohtia ja kehitysehdotuksia tulikin tutkimuksessa esille kohtalaisen paljon, niin tutkimus osoittaa kuitenkin sen, että nykyinen metsästysperusteisten aselupien lupaprosessi ei ole käyttökelpoton. Hakijoiden mielestä siinä riittää kuitenkin paranneltavaa. Vaikka lupaprosessissa tuntuu luvanhakijoiden mielestä jonkin verran uudistamisen tarvetta olevankin, ei siihen tarvitse suin päin ryhtyä, koska kuten kyselyn viimeisen kysymyksen 286 vastaaja totesi lyhyesti ja ytimekkäästi: *Nykyinen toimii*. Eri asia tietysti on, että kuinka hyvin.

7 JATKOTUTKIMUKSET

Opinnäytetyöni tarjoaa hyvät lähtökohdat mahdollisille jatkotutkimuksille. Yksi mielenkiintoinen tutkimus voisi olla tehdä tämä kyseinen tutkimus Poliisiorganisaation sisältä ja katsoa onko tulokset samansuuntaisia lupaprosessin sillä puolella. Se tutkimus voisi antaa näkökulmaa siihen, mitä mieltä lupahallinnossa työskentelevät henkilöt ovat mieltä lupaprosessista ja kuinka sitä heidän mielestään tulisi kehittää, jotta se olisi jouhevampi ja parempi niin luvanhakijoille kuin prosessin parissa työskenteleville henkilöille.

Toinen mahdollinen jatkotutkimus työni pohjalta voisi olla tarkempi pureutuminen aiheeseen esimerkiksi poliisilaitoksittain ja selvittää kuinka siellä toimitaan ja onko laitoksen sisällä asemien välisissä toiminnoissa eroja.

Kolmas mahdollinen jatkotutkimus olisi tehdä vastaavanlainen tutkimus jollain muulla perusteella haettavasta aseluvasta. Sain kyselyn vastauksissa ja muuta kautta paljon kommentteja esimerkiksi siitä, miksi en käsittele lupaprosessia ampumaurheilun näkökulmasta. Sille näkökulmalle tuntuisi olevan paljon tilausta luvanhakijoiden toimesta.

Tutkimustani voi myös käyttää pohjana suuremmalle kehittämishankkeelle, jos lupaprosessia lähdetäisiin kehittämään tulevaisuudessa paremmaksi ja käyttäjäystävällisemmäksi. Kuten kuitenkin jo johdannossa sanoin, niin tämä yksi työ ei siihen riitä, mutta se luo kuitenkin pohjaa ja näkökulmaa tälle asialle. Hyvillä jatkotutkimuksilla ja kehittämishankkeilla tämä pohja kasvaa ja vankistuu ja toivottavasti omasta tutkimuksestani on antaa siihen hieman lisää hyötyä.

8 OMA POHDINTA

Tämä aihe valikoitui opinnäytetyöni aiheeksi, koska olen pitkään seurannut metsästäjien ja muiden aseharrastajien piirissä tasaisin väliajoin esiin nousevaa keskustelua siitä, kuinka aselupaprosessi ei toimi. Tämä tuntuu olevan kyseisissä piireissä arkipäiväinen aihe, josta harvoin kuulee hyvää sanottavaa. Silloin tällöin joku kommentoi saaneensa aselupa-asiansa hoidettua nopeasti ja mallikkaasti ilman valittamista, mutta enimmäkseen kommentit ja näkökulmat ovat aivan vastakkaisia.

Omat kokemukseni tästä asiasta ovat hyvinkin kaksijakoiset. Parhaimmillaan olen saanut aseluvat postissa kaksi päivää hakemuksen jättämisestä lupapalveluihin, mutta pahimmillaan lupien saamiseen on kulunut lähemmäs puolivuotta aikaa. Mahtuu mukaan myös yksi kerta, kun aselupa oli myönnetty täysin eri asetyypille, kuin mihin lupaa alun perin hain.

Halusin siis lähteä selvittämään tätä vyyhtiä, että onko asiat luvanhakijan kannalta oikeasti niin huonolla tolalla, kuin mitä kaikki aina väittävät. Lisäksi halusin selvittää, että jos näin on niin, millä tavalla tavalliset kansalaiset haluaisivat lupaprosessia kehittää, että se vastaisi paremmin heidän vaatimuksiinsa.

Esitellessäni opinnäytetyöni ideaa sain paljon ennakkoluuloisia kommentteja, että mahtaako tämä aihe kantaa verkkokyselyn pohjalta riittävän pitkälle. Olin kuitenkin alusta asti varma, että tulen saamaan verkkokyselylleni riittävän määrän vastauksia luotettavan tutkimuksen tekemiseksi. Olin luottavainen tämän asian suhteen, koska tiesin tämän olevan monen harrastajan kohdalla niin sanotusti herkkä paikka, josta mielellään aina keskustellaan. Lisäksi uskoin, että metsästäjät innostuvat vastaamaan, kun he kerrankin tuntevat tulevansa edes jollain tasolla kuulluksi.

Kyselyyn vastasi lopulta yhteensä 857 henkilöä, joista metsästystä harrastavia oli 836 eli 97,5 % kaikista kyselyyn vastanneista. Kyselyä jaoin julkisen nettilinkin välityksellä etupäässä sosiaalisen median kautta. Eniten jaoin kyselyä erilaisiin metsästäjien Facebook-ryhmiin, joissa suurimmassa, Metsästäjät! -ryhmässä, on yli 54 000 jäsentä. Olen todella tyytyväinen kyselyyn vastanneiden henkilöiden määrästä ja sen leviämisestä ympäri Suomea.

Lisäksi olen tyytyväinen, että Suomen Metsästäjäliitto jakoi kyselyä omilla some-kanavillaan ja verkkosivuillaan, tämä tarkoittaa, että aihe on huomioitu myös järjestötasolla ja että se oikeasti herättää mielenkiintoa metsästäjien piireissä.

Koen kyselyni tavoitteen kohtalaisen suuren osan tavoitellusta kohderyhmästäni, eli suomalaisista metsästäjistä. Vaikka prosentuaalisesti tutkimukseni kohderyhmästä kyselyyni vastasi vain noin 0,3

%, koen kyselyni kuitenkin tavoittaneen kohderyhmän hyvin ja keränneen vastauksia juuri niiltä henkilöiltä, joilla oikeasti on sanottavaa tutkimuksen aiheeseen.

Tutkimuksen aikana omat mielipiteeni ja ennakkoluuloni vaihtuivat monta kertaa suuntaan, jos toiseen. Aloittaessani tutkimuksen tekemisen ajattelin, että työstäni tulee vain läpikatsaus hakijoiden valituksiin ilman konkreettisia kehitysehdotuksia. Yllätyin kuitenkin positiivisesti siitä, että avoimiin kysymyksiin tuli sadoittain vastauksia, jotka sisälsivät konkreettisia kehittämisehdotuksia ja mielipiteitä siitä, mikä lupaprosessissa nykyään toimii ja mikä ei.

Sain myös paljon positiivista palautetta kyselyyn vastanneilta henkilöiltä. He kehuivat tekemääni kyselyä hyväksi ja kattavaksi. Osa jopa suoraan kiitti minua siitä, että olen valinnut tällaisen aiheen opinnäytetyökseni ja toivoivat, että se ei jäisi vain kirjaston hyllylle pölyttymään, vaan se huomioitaisiin ylemmilläkin tahoilla.

Loppujen lopuksi olen hyvin tyytyväinen omaan työhöni ja sen tuloksiin. Toivottavasti siitä on hyötyä tulevaisuudessa myös muille, ehkä jopa osana isompaa muutosta lupaprosessissa.

LÄHTEET

Anttila, Pirkko 2000: Tutkimisen taito ja tiedonhankinta – Taito-, taide-, ja muotoilualojen työvälineet. Hamina, Akatiimi Oy.

Hakala, Juha 2000: Opinnäyte luovasti – Kehittämisen- ja tutkimustyön opas. Tampere, Tammer-Paino Oy.

Harisalo Risto & Keski-Petäjä, Timo & Talkkari, Antti 2006: Otin kynän kynsihini: Ohjeita tutkimuksen tekijöille. 3. painos. Tampere, Juvenes Print.

Hartikainen, Jari 2018: Kansalaisen yhdenvertaisuuden toteutuminen poliisin ampuma-aseprosesseissa. Tampereen yliopisto, turvallisuushallinnon maisteriohjelma, Pro Gradu- tutkielma.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 1997: Tutki ja kirjoita. 15.–17. painos. Porvoo, Bookwell Oy.

Holopainen, Martti & Pulkkinen, Pekka 2003: Tilastolliset menetelmät. 1.–2. painos. Vantaa, Dark Oy.

Hämäläinen, Jonne 2018: Aselupahaastattelu ja sen toteuttaminen Jyväskylän lupavalvontayksikössä. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö.

Kananen, Jorma 2011: Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Tampere, Juvenes Print.

Karjalainen, Leila 2010: Tilastotieteen perusteet. Keuruu, Otavan Kirjapaino Oy.

Koivula, Ulla-Maija & Suihko, Kristiina & Tyrväinen, Jari 2002: MISSION: POSSIBLE – Opas opinnytteen tekijälle. 2. painos. Tampere, Pirkanmaan ammattikorkeakoulu.

Luonnonvarakeskus, tilastotietokanta. Luettavissa:

https://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_06%20Kala%20ja%20riista_02%20Rakenne%20ja%20tuotanto_16%20Metsastys/1_Mets_kortit.px/table/tableViewLayout2/?rxid=001bc7da-70f4-47c4-a6c2-c9100d8b50db

Luettu 31.7.2021

Luonnonvarakeskus, tilastotietokanta. Luettavissa:

https://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_06%20Kala%20ja%20riista_02%20Rakenne%20ja%20tuotanto_16%20Metsastys/1_Mets_kortit.px/?rxid=001bc7da-70f4-47c4-a6c2-c9100d8b50db

Luettu 8.7.2021

Ryökäs, Riikka 2014: Selvittämisvelvollisuus aselupaharkinnassa erityisesti terveystietojen osalta. Helsingin yliopisto, Oikeustieteellinen tiedekunta. Pro Gradu- tutkielma.

Saarinen, Severi 2019: Onko aselupashoppailu todellista? Ampuma-asealaista poistuneen kotipaikka-sidonnaisuuden vaikutukset Kaakkois-Suomen alueelta haettuihin metsästysperusteisiin aselupiin. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö.

Trustmary. Luettavissa: <https://www.trustmary.com/fi/blogi/asiakaskokemus/mika-on-nps-ja-miten-sita-mitataan/>

Luettu 31.7.2021

Vauhkonen, Hannes 2016: Luonnollisen henkilön ampuma-aseluvat ja lupaviranomaisen harkintavalta. Lapin yliopisto, Oikeustieteiden tiedekunta. Pro Gradu- tutkielma.